

ROZSAHEGYI KÖNYVTÁR
F 3803 11
Gyomaendrőd, Blaha u. 21.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 100 Ft

X. évfolyam 11. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2003. november

Frideczky Frigyes:

ANYÁM HALÁLA

Nap-nap anyámra gondolok
(ez a vénülés jele?)
nemcsak szavára, otthonára,
milyen volt ráncos kézfeje,
mit, hogyan főzött, hogyan küzdött
filléres gonddal, a nyomorral,
mint gondolkodott, élt, ítélte
s ha remélt mily kicsinyben hitt, remélt.

Beosztott gondos élete
mint a beosztott jövedelme
faltól-falig ért csupán
nem repült fel a végtelenbe
hideglelés szép ijedelme,
szerényre fogott merészsége
nem ugratott a tiszta égre,
csak elérhető közelségbe.

Nem álmodott villáról, utazásról,
ruháról, gazdag lakomáról
csupán a csendes, szép halálról
-ne legyen teher senkinek.
Utolsó nap még mosott, főzött,
nem mérte fel a messzeséget.
Úgy halt meg csendben, mit sem tudva
a lét kapuja alatt átcsúszva.

Ratkó József:

Mégiscsak ők

Mégiscsak ők tartják a földet,
drága halottaink.
Csont török, izom kékül, foszlék
rajtuk a hús, az ing.

Szép szemük behorpad, pedig
vannak már annyian,
mint az égen a csillag, annyi
szülém, lányom, fiam.

Közöttük küszködik, feszül
elsőhalott anyám.
Tapossuk ágyékát, gerincét,
járunk a derekán.

Ház épül rájuk; tartanak
Falat, falut, hazát.
S jövőnk ha van, ők cipelik
még ezer éven át.

Mert mindent elbírnak, hiszen
mi vagyunk a teher.
Vagyunk mi olyan gyöngék, árvák -,
minket is vinni kell.

Halandó – egyrangú velük
csak az lehet, aki
oly kemény, legalább magát
meg tudja tartani.

Fotó: Császár Claudia

„Nem múlnak ők el, akik szívünkben élnek
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek még
Ők itt maradnak bennünk csendesen
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség”

Juhász Gyula

Mindazok nevében, akik eltemették, elsiratták szeretteiket...
Adj Uram örök nyugodalmat nekik, és az örök világosság fényeskedjék nekik.
Nyugodjanak békében! Amen!

Önök jogra van tudni...

hogyan Gyomaendrőd város hogyan ünnepelt október 23-án

A testület korábbi döntése értelmében a mai ünnep alkalmából kerültek átadásra a város által adományozott kitüntetések, sőt két miniszteri kitüntetés is.

Endrődön reggel 9 órakor ünnepi szent misével vette kezdetét az ünnepség sorozat. A Hősök terén a Rózsahelyi Kálmán Általános iskola diákjai szívhez szóló műsora és Domokos László országgyűlési képviselő szónoklata hangzott el.

A képviselőnk beszédének jelentős részében a forradalom előtti idők néhány borzalmát mondta el, hogy a fiatalok minél jobban megismerjék a forradalmat kiváltó hangulatot. Beszédének néhány üzenete: „1956-ban a világ újságainak címlapján így irtak a magyar forradalomról: „Egy bátor nép új irányt adott a történelem menetének.”

A mai napon erre a bátor népre, apáinkra, anyáinkra, nagyapáinkra emlékezünk, akik bátorságukkal egy új kor szellemét idézték, amelynek mi vagyunk az örökösei, és védelmezői is egyben. A forradalmárok az október 23-át követő napokban egyedülálló dolgot vittek véghez. Visszaadták a nemzet becsületét, visszaszerezték a magyar nép tekintélyét az egész világ előtt... 1956. októberre a változás lehetőségét hozta el a magyar nemzet, így Békés megye lakói számára is. Talán Önök között is többen vannak olyanok, akik átéltek a szovjet típusú kommunista diktatúra borzalmait. Jól emlékeznek még arra, amikor elvették a földjeiket, azt is amit a földreform során 1945-ben adtak. Mindenki kiszolgáltatottá vált, a félelem lett úrrá az országban. A földet szerető gazdákat felholtra verték és a település megfélemlítése jegyében több ezer ember ellen indítottak koncepciós politikai pereket. Békés megyében is volt nyilvános kulákverés, majd minden jogalap nélküli kulákkasztás. A fenyegettség, a megalázottság és a kifosztottság megbecsült, dolgos embereket kergetett öngyilkosságba. A családok megélhetését a padlásprekerek, a teljesíthetetlen beszolgáltatások nehezítették... A parasztság volt az ellenség, a parasztságot nyilvánították visszahúzó erőnek... Endrődön is megnyomorították az itt élők életét, hiszen az emberek jelentős része mezőgazdasággal foglalkozott. Erre emlékezik ez az 50-es évekről szóló néhány sor:

„Endrőd göröngyös földjét
mennyi könny tapasztja,
néma kamrák csendes sóhajtása
hallik alatta”

A téveszék létrehozásával Endrődön is megszűnt a tanyavilág, mely a magyar kultúra kincsének őrzője volt és az emberek vagy beköltöztek a községbe, vagy elköltöztek más vidékre... Akik itt maradtak, azoknak sem volt könnyű az életük.

1956 ezt a folyamatot szakította meg, egy jobb jövő reményét hozta el a békés megyei emberek szívébe is. Az endrődiek is bizakodtak, hiszen a hagyományos paraszti gazdálkodáshoz való visszatérés a jobb élet lehetőségét hozta volna el számukra. Az egész vidéki Magyarország harcba szállt, hogy szabadságát és tulajdonát visszaszerezze.

1956 volt a magyar nemzet utolsó esélye arra, hogy a nyugati fejlődés útjára lépve gazdasági jólétet teremtsen. Ez az esély a forradalom leverésével elveszett, újabb évtizedekkel visszavetve ezzel Magyarország és a megye gazdaságát is... Hosszú időnek kellett ahhoz eltelnie, hogy az 56-os célok, eszmék megvalósulhassanak szeretett hazánkban. Ne felejtjük el, hogy 1956 mártírjainak köszönhetjük a szabadságot, a békés rendszerváltást... Szüleink és nagyszüleink szívükbe rejtve őrizték meg 1956 igaz történetét, hogy egyszer ránk bízhatassák 1956 titkát... Korábban fojtott hangú családi beszélgetéseken, félig elhallgatott történetekben ismerhettük meg a forradalom és a kommunista diktatúra valódi történetét... Ma már nem szabad hallgatni. Aki ma hallgat Magyarország szenvedéseiről, maga is cinkossá válik. Volt idő, amikor október 23-án néma csend telepedett az országra, és a hazugságok keresztútjában a magyar nemzet csak a szívében ünnepelhetett. Ma a magyarság büszkén gyűjthetja meg a forradalom lángjait, hiszen minden családnak van mire emlékeznie...

Kérem azokat, akik átéltek, meséljék el gyermekeiknek, unokáiknak, hogy a jövő nemzedék is tudjon tanulni a múltból. Kedves fi-

atalok! Kérdezzétek meg szüleiteket, nagyszüleiteket, hogy mis is történt valójában Magyarországon azokban a vészterhes időkben.

Az 56-os hősök áldozathozatala hiddként köti össze a múlt és a jövő nemzedékeit. Az előző generációk értékei, hagyományai például értékük és követendőek lehetnek számunkra...

Üzenete van annak a gondolatnak, miszerint: „Őrizd és becsüld meg nemzeted múltját, hogy abból építhess modern, de hagyományt megőrző értékes jövőt.” Kívánom, hogy az endrődi fiatalok őrizzék meg ezt a gondolatot, és vigyék tovább apáik bölcsességét és a hagyomány tiszteletét, úgy, hogy ne hagyják el szülőföldjüket.

Engedjék meg, hogy Bibó István szavaival búcsúzzak: „Isten óvja Magyarországot!”

A Gyomai településrészi ünnepi szónoka Földesi Zoltán országgyűlési képviselő volt, a színvonalas ünnepi műsort a Kner Imre Gimnázium tanulói adták.

A méltósággal lezajlott ünnepséget mindkét helyen a koszorúzás zárta.

Az ünneplő közönség a városháza dísztermébe vonult, és a déli harangszó, a Magyar és Német Himnusz után Dr. Dávid Imre polgármester köszöntötte a jelenlévő ünneplő közönséget. Elsőként a kitüntetetteket, majd a schöneckeri küldöttséget. A schöneckeri polgármester beszédében hangsúlyozta, hogy városa és városunk között a kapcsolatok igen széles skáláját szeretné kialakítani.

A város díszpolgára lett: Varga Zsigmond, aki a gyomai általános iskola igazgatója volt, és Gyoma országgyűlési képviselője, 3 cikluson át. Nagy érdeme volt többek között a két településrészi egyesítése...

Posztumusz díszpolgári rangot kapott Varjú Vilmos, aki a Toki-ói Olimpiai bronz érmes és több európai és világverseny súlylökő bajnoka volt. A kitüntetés átvételére eljött felesége, Hornok Szerén és fia ifj. Varjú Vilmos.

Gyomaendrődért emléklakett kapott Ladányi Gáborné a Rózsahelyi Kálmán általános iskola nyugalmazott igazgatónője, több évtizedes pedagógiai munkájáért, és a Sikér Kft kollektívája.

Az Oktatási Miniszter oklevelét kapta nyugdíjazása alkalmából a Rózsahelyi Kálmán általános iskola igazgatója Ladányi Gáborné és igazgató helyettese: Varjú József.

A Városi Zeneiskola diákjai szép fuvola zenével és egy diáklány német nyelven elmondott verssel kedveskedett az ünneplőknek.

A két város - Gyomaendrőd és Schönebeck - polgármesterei aláírták a testvérvárosi szerződést, amelyet a jelenlévők nagy tapsal köszöntöttek. Az aláírás alatt halk zene szólt.

Varga Zsigmond díszpolgár meghatottan emlékezett vissza arra az időre, amikor még ő is a városért dolgozott, és megköszönte a kitüntető címet.

Szólt még és gratulált az ünnepeleknek Domokos László, és Földesi Zoltán országgyűlési képviselő és végül Dr. Kovács Béla átadta a német vendégeknak Békés Vármegye története című millenniumi kiadványt a Békés Megyei Közgyűlés tanácsnokaként, a megyegyűlés nevében. Az Európai Unió Himnuszával véget ért az szép ünnepség, melyről többünknek nagyon hiányoztak a városban élő díszpolgárok, akik sajnálatos, de nem voltak a meghívottak névsorában.

Hírek innen-onnan és házuk tájáról

Domokos László országgyűlési képviselőnk postájából:

Sajtóközlemény:

Kormányzati hanyagság az uniós felkészülésben

Tekintve, hogy rohamosan közeledik az uniós csatlakozás időpontja, a kormányzati felkészülésben jelentős elmaradások vannak, ami azaz járhat, hogy hazánknak több pénzt kell befizetni a közös kasszába, mint amennyit onnan kapni fog, így válhatunk nettó befizetővé.

- A magyar költségvetés bevételéből jelentős összeg fog kiesni, például a vámbevételek háromnegyede. Bár az EU-tól jelentős pénzekre is számíthatunk, kizárólag a kormányon áll, hogy Magyarország a számára rendelkezésre álló forrásokból mekkora összeget tud majd igénybe venni.

-Magyarország még nem készült fel az uniós pénzek fogadására. Nem épültek ki a pénzek elosztását végrehajtó intézményrendszerek.

-A mezőgazdasági támogatási rendszer, és a regionális felzárkóztató alapok esetében is több százmillió euró a tét.

-Az előcsatlakozási alapjaiból is minimális összeget tudunk tavaly megszerezni. A Phare programban 36, az ISPA esetében 11%-ot.

Bella Rózsa Pilinszky-díjas tanár, grafikusművész alkotásaiból nagy sikerű kiállítás volt Békéscsabán.

A gyomaendrői Mozgáskorlátozottak és Hadirokkantak Egyesülete október 11-én tartotta ünnepi összejövetelét, az Esélyegyenlőségi és Rokkantak Napja alkalmából. Nagyon sokan eljöttek, jól érezték magukat a zenés délelőttön. Az ünnepséget megtisztelte Domokos László országgyűlési képviselőnk is, aki üdvözlő beszédében kitért néhány megoldásra váró feladatra, néhányban személyes közreműködését is ígérte. Az egyesület elnöke, Timárné Kozma Agnes asszony beszámolt az elmúlt időszak lényeges eseményeiről, és problémáiról.

Igen hosszúra nyúlt a sok tombola tárgy kisorsolása, amelyeket a helyi vállalkozók, cégek adományoztak az egyesületnek.

Gyomaendrői Önkéntes Tűzoltó Egyesület hírei

Az Egyesület 2003. július 1-től ismételtén 24 órás szolgálatban vigyázta a város polgárainak, vállalkozóinak vagyonát a tűz pusztító erejével szemben. Szeptember 30-ig 18 riasztást kaptunk. Minden esetben a jelzett helyszínre vonultunk az Európai elvárás normaidején belül érkeztek a káreseményhez a tűzoltóink, és bekapcsolódtak, vagy elkezdtek a tűzoltást az állami tűzoltókkal együtt.

Augusztus 20-án az Egyesület szervezeten kapcsolódott be a városi ünnepségbe, amelynek színvonalát a bemutatókkal, és a gyermekcsúszda üzemeltetésével nagymértékben emeltük. Az önkéntes tűzoltók családjukkal együtt közösen ebédeltek és vacsoráztak kinn a Ligetben. 130 halászlét, és 100 adag marha pörköltet fogyasztott el a „nagy család”.

Tűzoltójárművel biztosítottuk a város két gyermekek részére szervezett rendezvényét, az öregszoelői és magtárlaposiaknak, a gyermekek nem kis öröme. Ezen rendezvények költségeihez a helyi vállalkozók biztosították az üzemanyagot.

Az Egyesület ezúton köszöni meg mindazoknak, akik az SZJA 1%-ot felajánlották. Összesen 12.490 forintot írt jóvá az APEH, mely összeget működési kiadások fedezeteként telefonszámlák kiegyenlítésére használta fel az Egyesület. A jövőben is várja és előre is köszöni a felajánlást és adományt az Egyesület Vezetősége.

NYUGDÍJAS PEDAGÓGUS KLUB

2003. október 14-én a Rózsahegyi Kálmán Általános iskolában megalakítottuk a Gyomaendrői Nyugdíjas Pedagógusok Klubját. A rendezvényen 38 fő írta alá szándéknyilatkozatát. Jelen volt az intézmény igazgatója, szakszervezeti vezetője, a szimpátiájuk mellett helyszínt, támogatást, fogadókészséget biztosítanak a Klub működéséhez.

Miért van szükség a Klub létrehozására?

- Mert van rá igény, a 38 aláírás ezt igazolja.
- Nagyon sok nyugdíjas oktatási dolgozó él településünkön, úgy érezzük, a jelenlegi -szervezettségünkön javítani kell.

- Minden szakmát, szakterületeket tiszteltben tartunk, együttműködési szándékunkat előre is jelezzük. A mi nyugdíjas rétegünk jelentős értéke a településnek, ez a sokoldalú emberekből álló közösség alkalmas az önszerveződésre, hasznára lehet a településnek.

-Talán a legjelentősebb érv: önmagunkért.

Mi a Klub működésének a célja?

- A következő év januárjától éves program alapján működünk, reptóárunkban szerepel a kultúra, művelődés, színházlátogatás, kirándulás, szabadidő eltöltés, kötetlenség.

- Célunk továbbá az is a Klub tagságát bővítsük, ez nincs pedagógus múlthoz kötve, szeretettel várunk nyugdíjas oktatási dolgozókat, házastársakat, szimpatizánsokat.

A következő foglalkozásunk időpontja? 2003. november 11. 15 óra.

Helyszín: Rózsahegyi Kálmán Általános iskola.

Téma: Tájékoztató az intézmény személyi – tárgyi feltételeiről, a drámapedagógiai metodikájáról.

Mindenkit sok tisztelettel és szeretettel várunk a Klub tagságába.

A szervezők nevében: Varjú József

Gyomaendrői Cigány Kisebbségi Önkormányzat október 11-én rendezte meg a Békés Megyében élő cigánylakosok XX. hagyományos kulturális találkozóját, a Katona József Művelődési Házban. E jelentős eseményt köszöntötte: Dógi János, a helyi C.K.Ö elnöke, Dr. Dávid Imre polgármester, Tolnai Péter a Megyei Képviselő-testület Nemzeti és etnikai Kisebbségi bizottság elnöke, Teleki László MHE Roma ügyekért felelős politikai államtitkára. Megtisztelte jelenlétével az ünnepséget: Farkas Flórián, Kolompár Orbán, Pelcsinszki Boleszláv, megyei közgyűlés alelnöke, Domokos László és Földesi Zoltán országgyűlési képviselő. A fellépő gyerekek szép, igényesen összeállított műsorral szolgáltak

Gyomaendrői Városi SE, köszönetét fejezi ki mindazon támogatóknak, akik a személyi jövedelemadójuk 1%-át az egyesületnek adományozták. A 2002 évi 1%-SzJA elszámolás során az egyesület 108.594 forint jóváírást kapott, mely összeget az ifjúsági csapatainak foci cipő vásárlására fordította. Az egyesület továbbra is várja és köszöni a támogatást.

SZABÓ LAJOS ÉS FELESÉGE

idén ünneplik házasságuk 47-ik évfordulóját.

Ez ünnep alkalmából gyermekeik, Muci, Irén és Lajos, és unokáik, valamint Eli Tibi, Andrea András Pisti és Ádám szeretettel kívánnak hosszú boldog éveket, jó egészséget.

Köszöntik őket Burns versének részletével:

„Jon Anderson, szívem John,
kezdtem valaha
Hajad koromsötét volt
s a homlokod sima.
Ráncos ma homlokod, John,
hajad leng deresen,
de áldás ősz fejedre
John Anderson, szívem.”

A Békés Megyei Fidesz ZÖLD-tagozatának elnöke Dankó Béla és a tagozatban dolgozók hatékony és aktív munkát kívánnak végezni. A tagozat jelen akar lenni a megye minden településén, és akcióival fel kívánja hívni a figyelmet a tömegesen jelentkező környezet és természetvédelmi problémákra. Várja és kéri a lakosságot, hogy a lakókörnyezetükben tapasztalt problémákra hívják fel a tagozat figyelmét, a 66/444-112-es telefonszámon.

A természetbarátok segítségével egy-egy ügy mellé állva, fát ültetve, szemét-hegyeket elpakolva, ha kell árkot takarítva kíván dolgozni a közösség. Tudósok, professzorok elkötelezett természetvédők ezermester apukák és anyukák közreműködésével érdekes, érthető, és információ gazdag előadások megszervezésével szeretné övni környezetünket, gyarapítani ismereteinket.

III memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Timár Máté

VARJÚ VILMOS

1937-1994

Varjú Vilmos szíjgyártó és Véha Mária 1934-ben esküdtek örök hűséget az endrődi katolikus templomban. Fiuk – Vili – 1937-ben született. Vili az általános iskolát Endrődön végezte el. A Varjú család az 50-es évek elején kilátástalannak érezte a jövőjét Endrődön, ezért felköltöztek Budapestre. Vili a hentes ipari iskolát 1953-55 között végezte, majd a Bp. Közért Vállalathoz ment dolgozni. Békési Sándor testnevelő tanár ismerte fel tehetségét, és rábeszélte az aktív sportra, a súlylökésre.

Már 1958-ban a Közért versenyzőjeként, 6,09 m-es dobással megnyerte az első magyar bajnokságát. A következő két évben, majd 1963-tól kezdve, tíz esztendőn keresztül 1972-ig bezárólag még 12 alkalommal lett országos bajnok. Sorozatát 1974-ben 37 évesen fedett pályás bajnoksággal fejezte be, már mint az Újpesti Dózsa versenyzője, ahová 1969-ben igazolt át. Közben 1959-63 között elvégezte a közgazdasági technikumot.

1963-ban megnősült, felesége Hornok Szeréna, aki szintén endrődi lány. Esküvőjük is Endrődön és a Gyomai Katolikus templomban volt. 1965-ben született meg a kis Vilike. 1971-72-ben edzői képesítést szerzett a Bp. Testnevelési Főiskolán. 1974-ben megszületett második gyermekük, Csabi. A rendőrtiszti főiskolát 1977-81 között végezte el.

Tizennyolc esztendőn át volt a világ élvonalában; 1957-ben Helsinkiben 20 évesen lépett először pályára, a magyar színek képviselőjeként, és

1975-ben Milánóban utoljára. A 14 magyar bajnokság mellett 17-szer javította meg az országos csúcst, 49 alkalommal szerepelt a magyar válogatottban. Kétszer volt Európai válogatott, többszörös Európai csúcstartó, győztes – 1966-ban a fedett pályás Európa játékon. 1962-68 között csaknem öt éven át Európában veretlen. Kétszeres Európai bajnok, Tokióban olimpiai bronzérmes. 1960-ban 18,7 m. dobásával Európa csúcstartó, de a római olimpián, csak néző lehetett, mert a felkészülés során eltörte a lábát. Két évvel később 1962-ben Belgrádban az EB-on 19,02 m-es dobásával igazolta, hogy ő a kontinens legjobb súlylökője. Újabb két év múlva, a tokiói olimpián 19,39 méteres eredményével bronzérmesként állhatott fel a dobógóra. Az 1966-os év újabb sikereket hozott. Győzött a fedett pályás EB Játékokon, 19,62 m-es új Eu rekorddal. Budapesten, az Európa Bajnokságon 19,43 m-es dobásával megvédte az EB címét, és megszerezte az első budapesti EB egyetlen aranyérmét.

1968-ban a mexikói olimpián 18,86 m-es dobásával nem jutott a döntőbe, és ezután komoly hullámvölgybe került. Nagy szorgalommal, akaratereővel 30 éves korán túl újból felküzdötte magát a kontinens legjobbjai közé, és stabil 20 m-es dobó lett. Az 1971. évi EB-on 19,99 m-es eredménnyel a negyedik helyen végzett. Ugyanez év július 31-én Pozsonyban válogatott viadalon 20,45 méterre lökte a súlygolyót, ez a rekord még halála után is sokáig megdönthetetlennek bizonyult. A müncheni 1972-es olimpián 35 évesen 20,1 méteres eredménnyel a nyolcadik volt.

1975-ben sportpályafutását befejezte. Több idő jutott a családra, két fia életútjának egyengetésével is többet tudott foglalkozni. Sok örömet lelt fiaiban, nagyon büszke volt kézilabdás Vili fia sikereire.

1983-ban rokkant nyugdíjas lett. Egészsége évről-évre rosszabbodott. Hosszan tartó betegeskedés után 1994. február 17-én elhunyt. Nem egész négy hónap múlva, rövid, de nagyon súlyos gyógyíthatatlan betegség okozta Csaba fia halálát. Egy sírban nyugszanak, álmodják örök álmukat.

Varjú Vilmos, a sportember sok kítüntetés birtokosa volt, amelyekből a mai napig hiányzott a szülőföld elismerése. A Magyar Népköztársaság Sport érdemérem arany, ezüst fokozata, Érdemes Sportoló, Év sportolója, Sport Újságírók díja, (a felsorolás a teljesség igénye nélküli) rangos kítüntetések mellé, halála után közel 10 évvel, 2003. október 23-án szülőhelye díszpolgárává fogadta, és emléket ekképpen is őrzi tovább.

Császárné Gyuricza Éva

Historia Domus

CSÁK FERENC

1806. március – 1816. augusztus

1806. Zsigray András Körösladányba megy plébánosnak. Helyébe jött Zahora Mihály. A harangozó, Fekete Ferenc fizetése így állapított meg: 60 rforint, 12 köb. örölt búza, 4 öl fa, 2/8 urb. föld, szabad lakás, ostsütésre 1 köb. búza. Ebből tartozik egy segédet is tartani. Harangozást: 4 harangozásért 30, háromért 15, ketőért 9, lélekváltságért 3 krajcár.

Endrődön borbély nem tudván megélni, a gyomai szerződettét évi 20 frt, 5-5 köb. búza és árpa fizetés mellett, tartozván minden pénteken délig itt tartózkodni s hívásra akármikor megjelenni.

1807. Kopócsi élesdi plébános lesz. Jön Turai Pál.

Jegyző: Salacz József, bíró: Tímár János.

Az új helységháza épült. Ekkép nemcsak az egyház, hanem a község is végkép kivonult a „Templomzug”-ból.

A templom főajtaja feletti chronostikont készíti Lehóczky Pál, körösladányi esküdt. Ennek kője és bevésése, úgy szinte a templom előtti kereszt,

Szent Péter és Pál apostolok szobra, deméndi kőből került 670 forintba és 3 köb. búzába, a beállítás pedig 2 köb. búzába. Ezen kívül a szükséges szekerek. Készítő Mózser József Egerben. A festés és aranyozás, egyidejűleg a Szent Imre képének és hátulról való „begrundirozásával” került 310 forintba.

1808. Templomgondnok: Salacz József. A jegyző készpénz fizetése 160, a bíró 45-je 100 r-forintra emeltetik.

1809. Vida Imre uradalmi praefectus 500 forintot hagy a templom szükségletére. Elhelyezve Bolza Péter grófnál Szarvason.

Turai káplán telegdi plébános lesz. Utána jő Szenczy Ferenc.

Bíró: Kalmár Mihály.

Kümmer Emmánuel túri orgonakészítőnek egy 22 változatú és 2 claviatúrájú orgonáért fizetnek 4000 frt-ot, titulo rebonificationis 1.500, titulo remunerationis 64 f. 42, mindössze 5.583 fr 27 krt. Ebből a csabai római katolikus egyháznak eladott ó-orgona árából bejött 500 frt, adakozás 100 frt, a többi a helység pénztárából.

1810. februárban Zahora káplán meghal. Bíró: Katona Imre.

Berta, fiútanító fizetése, tekintettel a növendékek megszorodására és régi szorgalmas, fáradhatatlan tanítására, megjavított 100 forint és 1 köböl búzával. Lett tehát 300 frt és 6 köböl búza, a többi maradt.

„Mivel a szolgálak mód felett való bért szoktak kívánni, szükségesnek ítéltetett eziránt rendeltet tenni” az első vagy öreg béres 100, a másodiké 80, a harmadiké 60, a negyediké 40 forint, s ebbe bele kell tudni, minden természetbeli illetéket: gabona, vetés, stb. A nőtleneknek azonban csak készpénzt szabad adni. Öröls, kendermagvetés és fűtő adható ingyen vagy bérebe tudva. Büntetés alatt meghagyatik azonban, hogy senki semmiféle marhat bérül ne adjon, „mert ha kitudódik, valamint a gazda úgy a szolga is kemény testi büntetést fog nyerni.”

A kincstár a templom ezüst készleteit bekéri. Oka a hosszas francia háborúk következtében beállt pénzzavarok. Nagy nehezen beadatott:

AZ ENDRŐDI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE (részletek)

Öröklámpa, tiszta ezüst 16 font 8 lat, becsérték 1.300 fr ... 450

Monstrancia, ezüst, aranyozva 3 font 7 lat, becsérték 360 fr ... 300

Cibórium, ezüst, aranyozva 1 font 22 1/4 lat, becsérték 189 fr ... 150

Thuribulum s nav. ezüst, aranyozva 2 font 26 lat, becsérték 270 fr ... 210

Pacificále, ezüst, aranyozva 1 font 10 1/8 lat, becsérték 126 fr ... 80

1811. Bíró: Tímár m. János. Szenczy peterdi plébános lesz. Jönnek: Gromóczky János és Zsitnyánszky Mihály.

Csak plébános kérésére – tekintettel a káplántartás terhére és nagy drágaságra – 2 évre fog a Communitas adni: 4-4 köböl búzát, árpát, zabot, - az eddig a templom és aldozók szükségletére adott 12 akó hegyi borhoz 12 akó endrődít, - a két ugar földet felszántják és bevetik a pleb. Magjával. Két év múlva a körülmények szerint határoz a község.

1812. Bíró: Pintér György. Új káplán: Molnár József. Alt Sándor, Huszka József kántor segéde, leány-tanító, folyamodására a tanításért kapott a községtől 2 köböl lisztet, 1 köb. árpát s a kántornak járó 20 forintból 5 forintot.

Az 1811. évi pénzdevalváció következtében a Bolza grófnál lévő Vida-féle 500 r-frt beolvadt 161 váltóforint 17 2/5 búza. Az egyházmegyei pénztárban lévő 500 rft megmaradt csonkittatlanul. A templom alap tőkéje lett tehát 660 fr 17 2/5 kr. Az egész pénztármaradvány az év végén volt 1.344 fr 53 35/40 kr.

Rázó János debreceni chirurgus jött ide következő fizetése: 80 v-forint, 2-2 köb. búza és árpa, 4 öl fa, 5/8 föld az uraságtól. 1 lánc veteményes.

Fényképalbum

temetés 1942-ből

Katolikus oldal

NOVEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órákor. Hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában:
november 9-én és 23-án vasárnap fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor. Kedden, csütörtökön, elsöpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor,
november 1-én szombaton 16 órákor, november 8-tól 15 órákor
vasárnapi előesti mise.

A katolikus hit elemei (24.)

Imádságok (4.)

A katolikus oldalakat
szerkeszti: Iványi László plébános

16. A hit, remény, szeretet felindítása

A hit felindítása

Istenem, hiszem erős hittel, hogy egy Isten vagy három személyben: Atya, Fiú és Szentlélek Isten. Hiszek Jézus Krisztusban, a Te Fiadban, aki emberré lett, meghalt bűneinkért, és majd eljön, hogy élőket és holtakat megítéljen. Hiszem ezeket az igazságokat, és mindazt, amit a Katolikus Egyház tanít, mert Te nyilatkoztattad ki, aki nem tévedsz soha és mindig igazat mondasz. Amen.

A remény felindítása

Istenem, végtelen jóságodban és ígéreteidben bízva remélem, hogy elnyerem bűneim bocsánatát, kegyelmed segítségét és az örök életet, Jézus Krisztusnak, Urannak és Megváltómnak érdemei által. Amen.

A szeretet felindítása

Istenem, mindennél jobban szeretlek, egész szívemből és lelkemből, mert minden fölött jó vagy és méltó minden szeretetemre. Felebarátomat irántad való szeretetből úgy szeretem, mint önmagamat. Mindenkinnek megbocsátok, aki vétett ellenem, és bocsánatot kérek mindenkitől, akit megbántottam. Amen.

17. Reggeli felajánlás

Uram Jézusom, Mária Szepölöten Szíve által neked ajánlom fel a mai napom minden imáját, munkáját, örömét és szenvedését, és egyesítem az egész világon bemutatott szentmiseáldozatokkal. Felajánlom őket Szent Szíved valamennyi szándékára: a lelkek

üdvösségére, a bűnök jóvátételére, a keresztények egységére. Felajánlom őket püspökeink szándékára, a hívek szándékára, és különösen a Szentatyának erre a hónapra ajánlott szándékára.

18. Esti ima

Istenem, imádlak és szeretlek teljes szívemből. Köszönöm, hogy megteremtettél, kegyelmeddel megmentettél, és a mai napon megőriztél. Kérlek, fogadd el tőlem, ami jót tettem ma, és bocsásd meg, ami rosszat tettem. Órizz meg ezen az éjszakán, és kegyelmed legyen velem mindig. Amen.

19. Ima étkezés előtt és után

Ima étkezés előtt

Áldj meg, Uram, minket és mindezeket az adományaidat, amelyeket jóvoltodból most magunkhoz veszünk. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Hálaadás étkezés után

Hálát adunk neked, mindenható Isten, minden adományodért, aki élsz és uralkodol mindörökké. A megholt hívek lelkei Isten irgalmából békecségen nyugodjanak. Amen.

Rövidebb:

Étkezés előtt:

Édes Jézus légy vendégünk, Áldd meg, amit adtál nekünk. Amen.

Étkezés után:

Aki ételt italt adott, Annak neve legyen áldott. Amen.

NOVEMBERI ÜNNEPEK

1. szombat: **Mindenszentek**
2. vasárnap: **Halottak napja**
3. hétfő: Porres Szent Márton szerzetes
4. kedd: Borromeo Szent Károly püspök
5. szerda: Szent Imre hereceg
9. vasárnap: **A Lateráni bazilika felszentelése**
10. hétfő: Nagy Szent Leó pápa és egyháztanító
11. kedd: Tours-i Szent Márton püspök
12. szerda: Szent Jozafát püspök, vértanú
13. csütörtök: Magyar szentek és boldogok
15. szombat: Nagy Szent Albert püspök, egyháztanító
16. vasárnap: **Évközi 33. vasárnap**
17. hétfő: Nagy Szent Gertrúd
18. kedd: A Szent Péter és Pál bazilikák felszentelése
19. szerda: Árpád-házi Szent Erzsébet
21. péntek: A Boldogságos Szűz Mária bemutatása
22. szombat: Szent Cecília szűz, vértanú
23. vasárnap: **Krisztus Király vasárnapja**
24. hétfő: Szt. Dunc-Lac András áld. pap és tsi. vértanú
25. kedd: Alexandriai Szent Katalin szűz, vértanú
28. péntek: Marchiai Szent Jakab áldozópap
30. vasárnap: **Advent 1. vasárnapja**

A házasságok az égben kötöttek?

Plébános: Itt állunk a hajdúszoboszlói repülőtéren, 2003. október 4-én. Most szálltunk le. Most kötötték meg az égi házasság. Dubis Ferenc és Tóth Mária 30 éves polgári házasság után egyházi is házasságot kötöttek. Mária kérte, hogy Ferenc e jeles évfordulón, Isten színe előtt is vegye el. Ferenc a balesete előtt pilóta volt. Húsz éve, hogy szerencsésen túlélte a balesetet. Így érthető a nem mindennapi körülmény. Nem feltűnőségi vágy indította őket, sokkal mélyebb tartalma van ennek.

A két pilótán kívül nyolcan voltunk fenn. A házasulandókon kívül a két tanú, a két fiuk, az egyik a menyasszonyával, és az eskető pap.

Kedves Feri és Marika, szeretném megkérdezni, mit éreztek ebben a pillanatban?

Mária: Furcsa örömet és boldogságot, nagyon-nagyon ritka élményben volt részem. Kicsit kalandos volt maga az út, de az alkalom maga olyan komollyá tette ezt az egészet. Csodálatos volt a felhők között, úgy ahogy a szentképeken van, mindezt végig élni.

Ferenc: Régi vágyam teljesült ... a házassági megerősítést ott kellett tennem, ahová fiatalságom élményei kapcsolódtak.

Plébános: 30 év után kötötték meg ez a házasság és nyilvánvaló, hogy azért kötötték meg, mert eddig is boldogságban éltek, és merietek vállalni a további éveket és évtizedeket. Néhány mondattal, hogy tudnátok összefoglalni, mi a boldog házasság titka?

Mária: Azért vannak benne zökkenők és nehézségek is, az embernek néha válságokat is át kell élnie, de azt is meg kell tanulni kezelni és meg kell tanulni felülemelkedni rajta. A lényeg a szeretet. Hogy szeressük egymást, hogy komolyan vegyük egymást és azt a kapcsolatot, amit kötöttünk. Hűség és szeretet. Ez a kettő nagyon fontos. Olyan nehéz ezt elmondani, de tényleg van benne valami olyasmí is, hogy kiválasztott. Ha egymásnak választattunk ki, akkor ez így nem nehéz.

Ferenc: Ugyanezt tudom csak mondani. Sok mindent átéltünk, illetve sok gondon-bajon átesítettük egymást, azt hiszem ez mindennek az esszenciája, letisztulása. Át kellett gondolni, és úgy éreztük, hogy megtisztul az egész életünk. Egy más szférába, más viszonylatba kerül.

Megtisztulás. Ez inkább a korral járó jelenség. Értékek felborulnak, átalakulnak, családok bomlanak, munkaviszonyok szűnnek meg, keletkeznek másutt. Az ember keresi saját magát, hogy miért született, merre akar menni? Ebben kerestünk egy fix pontot, egy újrakezdést, egy teljesen tiszta újrakezdést próbálunk most éppen. Ennyi. De ezt nem biztos, hogy mindenki úgy érti, ahogy én mondom.

Plébános: Hát bízunk benne, és ha 10 emberből 2 megérti, akkor már egy missziót teljesítettünk.

Az előbb említették a nehézségeket is. Mi adott erőt a 30 év alatt a nehézségek közepette, hogy ezt így átvészelték. Tudom, hogy sok mindenben keresztümentetek és hogy ilyen derűsen, örömmel és szeretettel jutottatok el ide a 30 éves évfordulóra, illetve az egyházi házasságkötés pillanatához.

Mária: Nem vagyunk könnyű emberek... voltak nagyon komoly bennünk élő és kívül álló dolgok is. Azt hiszem, az adott erőt, hogy együtt akartuk, és a szeretet. És az, hogy talán ezt kaptuk a szüleinktől is. Azt gondolom, hogy borzasztóan fontos a példamutatás. Nagyon fontos... mi ebben nőttünk fel. Ugyanezt láttuk. Az én szüleim 90 és 83 évesek. Azt hiszem, hogy ha eltávoznak, tovább kell folytatnunk, úgy mint ők éltek... együtt és egymásért. Mindig azt látuk gyerekként is, hogy a családért és együtt. És mi is. Talán volt olyan, hogy szem elől tévesztettük egymást, talán egy pillanatra, és akkor rájöttünk, ha egymásra figyelünk, akkor tudjuk az életünket igazán rendezni. Jöhetnek nehézségek, de ha a hátunkat egymásnak vetjük, akkor sokkal könnyebb. Valahogy befelé kell építkezni. Nem mindig a külsőségek fontosak, sőt legtöbbször nem azok, hanem belülről kell megtalálni az egyensúlyt, a harmóniát, a szeretetet, ezek felvérteznek a külső viszontagságok ellen.

Ferenc: Nem tudok ehhez már többet hozzátenni.

Mária: Mindig is én voltam a szóvivő, de a gondolat, az ott van. (Ferencre mutat)

Plébános: Kívánom az Isten áldását a további életetekre, az elkövetkezendő hosszú közös évek is boldogságban, szeretetben és békében teljenek el, ha lesznek is nehézségek, az Isten szeretetével és áldásával könnyedén el tudjátok viselni, a problémákat meg tudjátok oldani.

Sok boldogságot!

Csángóföldről jöttem...

Júliusban ismét vendége volt az endrői egyházközségnek. A szegedi szemináriumból töltötte nyári gyakorlatát nálunk egy kispap, aki már diakónus. Isten segítségével egy év múlva pap lesz. Röviden őt szeretnénk bemutatni. Tópsi Bálintnak hívják.

Kedves Bálint! Örülök, hogy megismerhettelek. Kérlek, beszélj röviden családról, honnan jöttél.

Számomra is nagy örömet jelentett az, hogy Endrődön tölthettem a nyári gyakorlatom és, hogy betekintést nyertem az itteni keresztény testvérek vallásos életébe.

Csángóföldről jöttem, Klézse faluból, ahol felnevelkedtem egy mélyen vallásos családban. Hatan vagyunk testvérek (kettő lány és négy fiú) és mindannyian már megtaláltuk életünk útját. A többiek már dolgoznak, ahol tudnak, én pedig tanulok. Szüleim még élnek, otthon vannak, és mindig öröm tölti el őket, ha néha láthatnak bennünket. Bátran merem állítani, hogy boldog családról beszéllek, és még akkor is, ha sokan vagyunk. És ha egy valaki nincs közöttünk, akkor az a valaki nagyon hiányzik. Sajnos mégis nagyon ritkán fordul elő, hogy együtt legyünk.

Szeretnénk faludról is hallani. Mekkora település, hol van, hogyan, miből élnek az emberek.

Klézse falu jelenleg a csángók központja, ahol létesítettek most már a kommunizmus után egy alapítványt és egy csángók érdekeit képviselő és védő szervezetet. A falu Kb.5000 lelket számlál, ezt a számot pedig az 1250 család tagjai adják meg. A falu aránylag nagy településnek számít. Mivel a csángók a keleti kárpátokon túl élnek, így Klézse is ott helyezkedik el, a Szeret folyó mentén, Bákó várostól délre, kb. 18 kilométerre.

A mindennapi kenyér keresői nincsenek könnyű helyzetben, mivel sokan munkanélküliek, így kénytelenek mindenfajta munkát vállalni. Az emberek egy része Bákó városában dolgozik a gyárban, a másik része ott keres, ahol éppen talál valami munkát.

Hogy beszélnek a faluban, és a környéken?

A kommunikációnak legalapvetőbb lehetősége a nyelv, amely által az ember kifejezi azt, amit gondol. Azonban tudjuk, hogy a nyelvenek, a beszédnek az a rendeltetése, hogy igazságot fejezzen ki. Ezt azért mondom, mert a faluban csángó nyelven (ősi magyar) beszélnek, és mivel az emberek egy része nem meri bevallani azt, hogy csángó-magyar, következőképp hazudik. A beszéde nem felel meg rendeltetésének, mert magyarul mondja el azt, hogy ő nem magyar.

Mindenképp fontos megjegyezni, hogy mindenki tud magyarul, sőt az idősebbek nem is tudnak románul, annyira magyarok vagyunk.

Milyen a vallási élet nálatok?

Mivel magyarok vagyunk, ebből szinte szükségszerűen következik az, hogy a katolikus valláshoz tartozunk. Ennek a fordítottja is igaz. A falu lakosságának 99,8 százaléka katolikus. Rossz szóval fejezem ki magam, ha azt

mondom, hogy itt-ott létezik egy-két „eltévedt bárány”, azaz hitetlen.

A keresztény név, amely megilleti a katolikusokat is, valóban tükrözi azt, amiről maga a kereszténység szól. A hívek 90% százaléka jár templomba minden vasárnap, mindenki járul rendszeresen a szentségekhez. Egy példával szeretném ezt alátámasztani. 1994-ben, amikor én bérmálkoztam, akkor több mint 950 fiatal vette fel a bérmálás szentséget.

Hétköznap is sokan járnak szentmisére, sokszor előfordul az, hogy a templom tele van. Lehetne még az ottani szokásokról beszélni, amelyek erősítik, és alátámasztják az ottani emberek vallásos életének intenzitását.

Úgy gondolom, jelentős az eltérés az otthoni élet, és az itteni között. Hogy tud megszokni?

Az életet keresztény módon kell élni, és bárhol van az ember, próbál alkalmazkodni. Ezt tettem én is. Feltaláltam magam annak ellenére, hogy részem volt pár meglepetésben.

Hogyan készülsz az utolsó évben a papságra?

Intenzíven. Meg akarok tenni mindent azért, hogy jó pap lehessenek, bár ez a „jó” szó is, ha egy papra vonatkoztatjuk, relatív fogalom, mivel a sok ember sokféleképp itéli meg azt, hogy valaki jó, vagy kevésbé az. Egyszerűen azt tudom mondani, hogy most, mint felszentelt diakónus megteszek mindent, amit rárm bízok. Imádkozom, tanulok és dolgozok.

Összehasonlítva az otthoni és az itteni életet. Miben látod – mint leendő pap – mit kell tenned az elkövetkezendő években?

Az otthoni élet más világ, az emberek másképp gondolkodnak, másképp nevelkedtek. Itt „más gyógyszer” van szükség vallási téren. Elsősorban folytatni kell az előző munkáját, a többit Istenre kell bízni. Ilyen szempontból itt a Jóistennek is több dolga van, nekem is lesz, de mindenképp fel kell mérni az adott hívő közösség vallásosságát és megfelelően cselekedni.

Köszönöm a beszélgetést, és kívánok eredményes felkészülést a jövő évi papszentelésre.

Köszönöm szépen!

A riportot készítette: Iványi László

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

WENCKHEIM CSALÁD TÖRTÉNETE

A család a Németországi Hund törzsből származtatja magát. Az ősi fészék a thüringeni erdő mellett van. A "Wenck" birtok székhelyet, a "heim" pedig oda való jelent.

A XVI. században Venck János apát volt. Wenck Henrik pedig a máltai rend nagymestere. Wenck Dániel 1559-ben I. Ferdinánd német-római császártól nemességet kapott. Wenck Ágoston szintén birodalmi nemességet kapott II. Rudolf római császártól és a wenckheim előnevet. Wenck Sebestyén tüzérségi főtiszt 1658-ban Győrben a török ellen harcolt. Utóda Wenck Kereszt János bölcsész és orvos. Mária Terézia 1748-ban lovagi címet adományozott és a Wenckheim családi nevet vette fel. Fia Wenckheim József Ágoston, birodalmi lovag, osztrák állami tanácsos, és korlátnok. Felesége báró Harruckern Cecília

E családban 3 gyermek született József (1733-1803) altábornagy, bárói és grófi címet kapott, felesége báró Grüber Terézia.

Wenckheim György pap, főesperes. Ausztria legfelsőbb törvényszéki tanácsosa volt.

Wenckheim Xavér Ferenc szintén katoná, altábornagy, 1794-ben hősi halált halt.

Gróf Wenckheim József altábornagy és Grüber Terézia házasságából született 1780-ban gróf Wenckheim József Antal, 1803-tól Kigyós, Békés, Aradszentmárton, és Székudvar ura.

Három felesége volt: kettő utód nélkül fiatalon elhunytak, a harmadik feleség Scherz Krisztina (1825-1849) szintén fiatalon meghalt. Ebből a házasságból egy gyermek született gróf Wenckheim Krisztina (1848-1924), három évesen árván maradt, édesapja is elhunyt. 1872-ben első unokatestvéréhez ment férjhez, Wenckheim Frigyeshez. Frigyes gróf építette a szabadkigyósi kastélyt, 1874-1879-ig. Budapesten a mai Szabó Ervin Könyvtár épületét. A családban 7 gyermek született. Ezek közül József örökölte a kigyósi kastélyt és birtokot. Az ő házasságából 2 gyermek született, Dénes és Krisztián. Dénes repülőszázados 1943. decemberében Kijev mellett hősi halált halt, Krisztián, aki szüleiivel Algírba menekült. 1923-1975-ig élt. Krisztiánnak két gyermeke él Frigyes (1950) és Alice (1953) Frigyes Németországban él családjával, két gyermeke van, Denise (1986), és Krisztián Taszilo (1988), a kigyósi Wenckheim birtok örököse.

A család a II. Világháború elől nyugatra emigrált, és szétszóródott a világban.

Kigyóson, (új, és ó!) az ősi birtokon 1997. aug. 20-24 között tartották az I. Wenckheim Világtalálkozót. Sok családtag hazajött, hogy megismerje eredetét, történelmét, sok családtag ekkor találkozott először. Újkigyós önkormányzata ekkor posztumusz díszpolgári címet adományozott Wenckheim József Antalnak (1780-1852). Újkigyós megalapítójának. Ő volt, aki 1815-ben meghonosította a dohánytermesztést a kigyósi pusztán. Ő maga is ide költözött, letelepített Szeged környékéről 100 dohánykertész családot, és ezzel elkezdődött Újkigyós története.

Gróf Wenckheim Dénes

Antal gróf legfiatalabb gyermeke I. Dénes, aki nemcsak a vármegyében, de az egész országban elsőrangú szerepet játszik. Országszerte elismert, zseniális gazda, aki megértette a kor intő szavát, és a régi gazdálkodási formát felváltotta a modern, reform gazdálkodással. Vállalkozó szellemű főúr, aki a vármegye és az ország közügyeit élénk érdeklődéssel figyelte, azok intézésében is részt vett. Előke volt a hosszúfoki Armentesítő Társulatnak, tagja a vármegyei Közigazgatási bizottságnak, igazgatósági tagja a bécsi Zsoké-klubnak, a Magyar Országos Kaszinónak, a Békés vármegye Alkotmányvédő Bizottságának. Előke volt a Békés vármegyei Gazdasági Egyesületnek. 1861. október 20-án született. Bécsben. Ott nőtt fel. Magyarországra hazatérve hamar elcsajátította a magyar nyelvet. Képzett gazda, a dobozi uradalomban működött Rudolf gróffal. Minta gazdaságga fejlesztette békés megyei birtokait. A dobozi urada-

lomban 400 holdon holland és belga mintára világhírű veteményes öntözést honosított meg, a hozamot tízszeresre emelte. Szociális érzékenységet bizonyítja, hogy a dobozi és véstői teljesen vagyontalan és bérletet sem tudó kisembereknek 600-600 összesen 1200 hold földet bocsátott évenként rendelkezésükre, alacsony bérleti áron. Az idős, munkaképtelen gazdasági munkások segélyezésére 12 ezer koronás alapítványt hozott létre, amelyet a község kezelte a vármegye felügyeletével a kamatokat évente rokkant munkásoknak osztották ki. Dobozon díszes kriptát, római katolikus templomot és iskolát építtetett.

Bécsben híres versenystállót is tartott, lovai derby győztesek voltak Hitvecse: unokafivérének W. Frigyesnek leánya, Friderika grófnő volt. 1896. febr. 17-én kötötték házasságot, az ókigyósi templomban. Négy gyermekük született, Denise, Lajos, Cecília, Friderika.

Scherz Krisztina

Ő volt az, aki megmentette a kigyósi, a békési, a székudvari, aradszentmártoni birtokokat, és ezzel az életével fizetett.

Gyulán született 1825. aug. 8-án. 1847. november 25-én feleségül vette az idős Wenckheim gróf, 2 év múlva leányuk született, akit szintén Krisztiának kereszteltek. A kigyósi uradalmat nagy tragédia rázta meg, amikor 1849. augusztusában az ifjú grófnő 24 évesen meghalt, árván hagyva kislányát aki alig volt 4 hónapos. Az idős gróf nem tudta a nagy tragédiát feldolgozni, 3 évvel később ő is elhunyt.

Gróf Wenckheim Krisztina (1849-1924) élettörténete még 100 év múl-

va is nagy érdeklődésre tarthat számot. Férje gróf Wenckheim Frigyes mellett futott be fényes karriert, s a megyénél is szegényebb lenne számtalan intézménnyel és a család is ekkor élte fénykorát. Krisztina jóindulatú, emberes, gyengéd, szeretetreméltó egyéniségéről regék élnek még ma is. 8 éves korában fogadta az uralkodó párt, Ferenc Józsefet és Erzsébet királynét, erre az alkalomra egy diadalkaput állítottak, melyen az uralkodópár üdvözlése volt felírva. Erzsébetnek később palotahölgye lett.

Ókigyóson 1874-79 között épült meg a kastély, Ybl Miklós tervei alapján, a fiatal pár W. Frigyes és Krisztina építtette. 1872 júniusában kötötték házasságot. Krisztina grófnő az ország leggazdagabb és legboldogabb menyasszonya volt. A nászajándékát az árvaháznak ajándékozta. Boldog házasságukból 7 gyermek született. A Wenckheim uradalom ebben az időben élte fénykorát, építettek vadászkastélyt, a budapesti Wenckheim palota, a Mányoki u. 3. sz. alatti villa. Közben a föld is gyarapodott, ez időben 100 ezer hold volt a családi birtok. A gyermeknevelésen kívül számtalan hivatali elfoglaltsága volt a családnak és mindenkin igyekeztek segíteni. A házaspár 1884-ben Újkigyósnak eladta a község nyugati határában elterülő földingatlant, amit dohánykertészek bérlettek. 1921-ben Krisztina Újkigyós községnek adományozta a Szent Imre telepet. A trianoni békediktátummal a román területen maradt a székudvari, szentmártoni, horossebcsi márványbánya, és uradalmak. Frigyes a férj 1912-ben, Krisztina 1924. szeptember 24-én halt meg. Ókigyóson a családi kriptában alusszák örök almuikat.

Életük során jótékony adományaik ma is példaként szolgálnak, amelyekről a teljesség igénye nélkül emlékezzünk!

Krisztina grófnő esküvője emlékére 100 ezer forintos alapítványt hozott létre, a megyei árvaház építésére, ami Gyulán került megépítésre. Ez az épület is Ybl Miklós tervei alapján készült el, 1874. októberében birtokba is vették. A Gyulai Nőegyletnek 45 éven át volt az előke. Havonta átlagban 80 személyt támogatott különböző összegű pénzekkel. Támogatta még az özvegyeket, betegeteket, időseket, az iskolás gyerekeket ruházta, az idős szegény nők részére menhelyt hozott létre, amit Stefánia Menhelynek nevezett el. Krisztina grófnő 1919-ben megvásárolt egy házat, ott állították fel a népkonyhát. 1891-ben az árvaház részére 3 hektár kertet vásárolt. Az intézmény fennállásának 25. évfordulójára egy kápolnát építtetett. Az adományok sorából nem szabad kihagyni az 1857. évben a gyulai kórház ágyalaptványára adott 1500 forintot. A férj W. Frigyes, 1899-ben a kórház részére 1500 forintot adományozott. Emléküket a kórház falán egy márványtábla őrzi...

A Magyar Szent Korona működik!

Kedves olvasó! A 21. század első napján, 2000. január elsején a Magyar Szent Koronát átköltöztették az Ország Házába. Sokan vagyunk, akik őszintén reméljük, hogy a Szent Korona az Ország Házában kedvezően befolyásolhatja a magyarság jövőjét. Hogy hogyan, és miképpen lehetséges ez, ehhez meg kell ismerkednünk a Szent Korona misztériumával. Szeretnénk méltóképpen elmondani, hogy miképpen lehetséges az, hogy a Magyar Szent Koronánk jogi személy, és legmagasabb rangú alanya a magyar államhatalomnak.

Ezen ismereteket Dr. Pap Gábor művészettörténész előadásának rövidített változatából, több részletben való közléssel szeretnénk közre adni. Kérjük olvassák figyelemmel, mert olyan ismereteket szerezhetnek, amelyeket hosszú évtizedek óta eltitkoltak előlünk.

VI. rész

Tamás szellemiségével nincs semmi baj. Honnan tudjuk? Jézus oda megy hozzá. Külön hozzá! S azt mondja: Na, most gyere ide Tamás, tedd bele a sebbe a kezedet, és most hogy láttál már, hiszel! De boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek! Tehát ez a történetnek a tanulsága! De itt nem erről van szó, hogy: tudod mit Tamás, mert nem hittél kipusztítalak. Szó sincs róla! Tamás abban a pillanatban, hogy megkapta az érzék típusú bizonyítékot, HISZ! Neki a következtető apparátusával semmi baj nincs. Nagyon szépen tud a megtapasztalt tényből következtést levonni. S abban a pillanatban mester, további kétség nincs. Miért kell ezt ennyire hangoztatni? Mert nem ez a helyzet a túladalon. Tehát itt, Tamással találkozunk, megismertük őt is. Nézzük vissza az előző képet. Itt viszont szemmel láthatóan teljesen eltakartak egy apostolt. Tehát ennek valami gondja kellett, hogy legyen a következtető képességével is, magyarul szólva amit szellemi tevékenységnek nevezünk. Ezzel az apostollal mi a helyzet, egyáltalán tudjuk-e hogy ki van itt, mert hiszen teljesen eltakarja, feje tetejéig, a Pantokrátor Krisztus. Ő már valóban Jézus Krisztus, Ő már valóban a Fiú. Honnan tudjuk? Hát a képelekből,

pontosan az írásjelekből, amelyek körülveszik az IS és a KIES az KRISTOS NÉV rövidítése, tehát itt nem lehet mellébeszélni! Ez a Fiú tulajdonság! Azt sem felejtjük el, ha ez az egyetlen olyan kép a Magyar Szent Koronán, amelyet egy alattvaló a koronázás alatt torzítatlanul láthat. Tehát ez sem függőleges, sem oldalirányban nem torzul. Minden más kép vagy oldalirányba, vagy függőleges irányba torzul. Ilyen a fölötte lévő Szent János kép, és a felső apostol képek közül ez az egyetlen, amit egyáltalán látni lehet de azt is már torzulásban, és a két oldalsó alatta, a két arkangyalkép pedig oldalirányú torzulásban látszik. Tehát ami nekünk szóló képi üzenet, az egyenesen hozza le az Atyai teremtő tulajdonságokat és emberszabásúvá teszi. Miért? Azért, hogy el tudjuk viselni! Sőt, nagyon is szeretnénk, ha elviselnénk, hiszen kifejezetten ennek az emberlaktá világnak szól! Az általa eltakart kép – bármilyen szokatlan, nincs ma a helyén, magyarul szólva e mögött a kép mögött nincsen apostol kép. Tehát csak hagyományból tudjuk ki lehetett ott, de erre nincs konkrét bizonyítékunk. Ezt 1983. márciusában lefolytatott aranyműves vizsgálat egyértelműen bizonyította. S ha az ember utána néz az 1800-ban közzé tett latin nyelvű történeti forrásokban, egy nagyon alapos leírást talál a koronáról.

Ez konkrét vizsgálat alapján készült. I. Ferenc koronázásakor - 1792-ben - lezajlott szemle, illetve utólag a budai várban - ahová hozták a koronát - lefolytatott hivatalos vizsgálatnak az eredményeit összegezi. 1800-ban látott napvilágot, és egy Jozefus Koller nevű pécsi kanonok írta (aki tud latinul és elolvassa, rendkívül tanulságos!) Olyan adatok vannak benne amelyeket utá-

na már soha nem közöltek. Ráadásul olyan felvételt (rajzot) készítettek, amelyet metszetben sokszorosítottak. Egy olyan felületi képet ad, amelyen meg lehet látni azt a feliratot, amelyik ma már látható a Pantokrátor Krisztus fölött.

Miért nem látható most, mert rádöntötték a Pantokrátor képet. Az eredetileg függőlegesen állt, tehát mögé lehetett látni. De ma már rádöntötték meg is repedt alul. Lehet tudni ez a rádöntés sem a képnek, sem a korona alakjának nem használt, viszont fent tartja azt a feliratot, amely e nélkül lötyögnek a foglalatában, hiszen egy másodlagos feliratról van szó. Ugyanakkor, hogy fenn maradjon, alágyúrtek az egész korona építménynek szerkezeti elemét képező felső aranylemezt. A felirat nem azt jelenti, amit várnánk, amit leirtak többször, hogy ez szent Bertalan, mert annak egy sanctussal kellene kezdődnie - valamennyi felső apostolkép így kezdődik - ennek nincs sanctus felirata, se rövidítés, sem felirat! Bertholoneusnak, vagy annak valamilyen rövidítésének kellene itt lenni, a B betű elmaradhatatlan. Ehelyett pedig csak ennyi van: - artholó, tehát egyértelműen mutatja, hogy egy Bartholóneus feliratról ki van vágva, még pedig úgy, hogy az eleje és a vége is le van vágva. Ez pedig egyértelművé teszi, hogy ez nem az eredeti Bertalan képnek a felirata, mert annak teljes egészében kellene sanctus együtt kiférnie. Ezek azért fontos tények, mert utána lehet nézni. Az 1800-as publikáció hatalmas méretű egész oldalas rajz, jól lehet látni, hogy már 1800-ban bizony itt már - artholó felirat van. S a szerző - aki egy nagyon jól tájékozott tudós-történész volt - amellett, hogy klerikus is volt, ő már maga is felteszi a kérdést, hogy lehet - artholónak rövidíteni egy Bartholóneust, amikor soha a világon sehol, semmikor nem rövidítették így. Tehát, hogy itt valami gond van, azt már ő is észre vette, 1800-ban. Mi viszont azt tudhatjuk, hogy az eredeti Bartholóneus kép levétele és helyébe ennek a makett feliratnak az elhelyezése biztosan 1792 előtt történt!

Ez nagyon lényeges!

Folytatás következik
Közre adta: Vaszkó Irén

2003. november 8-án,
szombaton délelőtt
10 órakor

Az endrődi Szent Imre Templom búcsúünnepé.

Búcsúnk főpapja:
Kovács József kanonok, esperes,
gyulai plébános úr
Mise végén - jó idő esetén -
utcai körmenet.

Mindenkit szeretettel hívunk és várunk!

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Endrőd néprajza

Rovatvezető: Szankó István

Tisztelt Olvasó!

A mai fiatal, nemzedéknek talán már semmit sem mondanak a nyüst, szövő, motolla, héhel, tiló, csepű stb. kifejezések. Pedig falunkban is a XX. század közepéig általános volt a kender házilag feldolgozása, s akkor e szavak egy-egy munkafolyamatot, vagy annak egy részletét jelentették. Búszkék lehetünk elődeink tudományára, hiszen olyan egyedülálló szöves kultúra alakult ki Endrődön amely valóban gyöngyszemként világít. Vaszkó Irén, aki fő kutatási területének tekintette és tekinti az endrői szövesek vizsgálatát, gazdag anyaggal gazdagította a Tájház gyűjteményét. De nem csak tárgyi anyagot, hanem folkiörgyűjtést is végzett a témában, amelynek publikálása teljes egészében sajnos még nem valósulhatott meg. Egy ilyen asztalfiókban heverő dolgozatból közlök most egy rövid részletet bízva abban, hogy hamarosan az anyag kibővítve és teljes egészében a nyilvánosság elé kerülhet.

Endrői szövesek (részlet)

„A szépen elkészített kender az adventen, megfonták. Mennél vékonyabba fonták annál szebb vászon lett belőle. Akadtak olyan szegény asszonyok, akik olyan csodálatosan fonták a kender, hogy a gazdagok részibe velük fontatták meg (negyedén, nyolcadán). A kender rostját finomsága szerint négy csoportba osztották:

1. feje
2. koccsa
3. omicska
4. csépű

A fonás ideje a farsang volt. Mindenki tudott fonni, ki szebben, ki durvábban. A fiatalok eljártak a fonókába fonni. Több fonókáról tudunk. Itt a munka befejeztével táncra perdült az ifjúság. Ezért szívesen mentek a fonókába. Általában egy orsóval kellett lefonni egy lánynak egy este. Az is igaz, hogy egy orsóra ráfért három pászma is, de bizony akkor nem jutott idő a táncra. No nem kellett a fiatalokat féltetni, megcsinálták ők úgy, hogy mindenre jusson idő.

A Historia Domus arról is tudósít bennünket, hogy a fonókák és velük a táncmulatságok nagyon „elszaporodának”, miért is a bíró uram azokat „beszüntetete”.

A megfont fonalat motollára hajtották, s közben a szálat számolták. Aki szöni akart ehhez is kellett érteni.

1. három szál az egy ige
2. ötven ige egy pászma
3. egy pászma százötven szál

A motollával megmért fonalat pászmaiba kötötték, kimoszták, fehérítették (nyuvasztották), megszáritották, majd legombolyították. Csak a legombolyított fonalat lehetett megvetni a vetőfán, azaz alkalmassá tenni, hogy felhúzhassák a szövőszékre.

Csak ennek a hatalmas, ésszt, erőt kívánó munkának elvégzése után kezdődhetett a szövés. Leírni is borzasztó, hát megcsinálni.

A bőjtön megkezdődött szövés. Általában 4-5 rend fonalat húztak fel egyszerre a szövőszékre. Minden házban csak úgy katogott a szövőszék, kihallatszott az utcára. Több családot megkérdeztem, hogy mennyit tudtak megszöni egy télen? „Az összes fonalat, amit megfontak”-volt rá a felelet. Ez olyan 20-25 rendnek felelt meg.

1. egy rend = 8 méter
2. húsz rend = 160 méter
3. huszonöt rend = 200 méter

Óriási teljesítmény. Persze abban az időben nagycsaládok voltak. Egy családban 7-9 gyermek volt, sőt több is. Ott éltek a nagyszülők, nagylányok, menyecskék is. Mindenki tudott szöni. A férfiak is besegítettek, hiszen ilyenkor szünetelt a mezőgazdasági munka. Nem egy férfi tudott szöni, a gyerekek segítettek a csűrölésben. És ez így ment évről évre. Ha a lányok férjhez mentek, hozták a menyecskéket a fiúk, nem volt hiány a dolgos kézben.

Eleinte értem alatta az 1700-as éveket a nép szegény volt és csak a kender használta a szövésnél beeresztőnek és beverőnek is. Az idő elteltével, a gazdasági helyzet erősödésével, a módosabbak már pamut feleresztőt és kenderfonál beverőt használtak. A pamutot itt ma is mindenki „pamuknak” mondja. A kenderfonalat meg vászonnak. Azt a szöttest, amiben nincsen pamuk csupavászonnak nevezik.

De nézzük meg a vásznakat a kenderfonal felsorolt minősége szerint:

1. Feje kenderfonalból szöttek: abroszok, díztörülközők, szebb törülközők, szakajtó ruhák, női ingváll, férfiing
2. Koccsából: lepedők, régebben párnahuzatok, sütő és szárító abroszok, használati törülközők, derékaljak, tarisznyák, törölgetők, simavászon-gatyára és női pendelyre, nőknek sütő kötény, zacskók
3. Omicskából: durvább lepedők a szalmazsákok letakarására, gyerekeknek iskolatáska, durvább törölgetők, hamvas, durvább tarisznyák

4. Csépű: négy nyüstel szövés zsákok, ponyvák, lovaknak abrakos tarisznyák, kocsúlérsre takaró

Bizony nagy munka volt ennyit megszöni. Némely háznál egy nap lement egy rend, azaz 8 méter. Természetesen többen szöttek. A vászonszövéshez 12-13-as bordát használtak, a pokróc szövéséhez 6-7-es bordát. Sok házban a férfiak maguk csinálták a bordát és a nyüstöt is. Ma egy asszony tud csak nyüstöt kötni a faluba. Fonalat vetni 2-3 tud csak.

A szövés valamiféle eseményt, nyüzsgést jelentett, talán úgy is írhatnám izgalmat. A szövőszék felállítása a férfinép dolga volt, a többi az asszonyoké. Egész héten szöttek, de volt olyan család ahol szombat délben kirakták a szobából a szövőt, mert jött a vasárnap. Igen vallásos nép élt itt, az ünnepet megülték. Vasárnap misére menet és jövet elbeszéltek ki mennyit szötte már le, ki milyen új mintát talált ki. Ez futótűzként elterjedt. Hazaérve elmondták egymásnak az újat, az érdekeset és megnézték egymás munkáját is. A másoktól hallott eredmény valamiféle versenyre készítette a „vászoncselédeket”. Talán ez az, „én még szebbet és más formát szövök” versenyből tudom megmagyarázni a gazdag mintaanyagot és a sok variációt. Ez a verseny, ha más vonalon is, de él ebben a népben most is.

A bőjt nagyhéttel végződött. Ekkorra mindenki készen volt a szövéssel. Ez a hét a takarítás, a templomba járás ideje, hiszen közelgett a húsvét. Aki nem szötte le meg se merete mondani senkinek, mert kicsúfolták. Valóban sokat szöttek, de sok kelengye kellett egy-egy családnak, mert több lány volt mint ma. Megkérdeztem akadt-e olyan szegény lány aki nem vitt magával ha férjhez ment vászonkelengyét? Búszkén mondták: „Lehetett olyan, de nem Endrődön.”

Forrás: Vaszkó Irén: Endrői szövesek c. dolgozata

Fotó: Kunkó István

Kontextus: Cs. Szabó István

Gyoma néprajza

„Babonások”, hiedelmvilág, szólások-mondások a 18-19. századi Gyomán II. rész

Írásom első részében a boszorkányok körül forogva írtam egy bizonyos növényről, amit füstölésre használtak annak idején gonoszűzés céljából. Annak a bizonyos növénynek, amit az öregasszonyok a határban találtak „búrbe vót a termése és helyesen – olyan újjíznyi nagyságú volt, benne valami por és azt vetették párázra, az füstölt osztán”.

Tehát nem újnyi nagyságú, mint az első részben írtam volt. No meg aztán hozzá kell hogy tegyem mindehhez; bizony-bizony áthúzódott ez a „hiedelmvilág” jócskán a 20. századra is, de már a „választott” címen ne változtassunk.

Aztán meg hiába mondogatták a gyomaiak, hogy „bizony űk nem babonások, az endrői vacerok bizony azok” sok évszázadon át református lelkipásztoraink buzgó tiltása ellenire bűvő pataként hagyományozódtak nemzedékről nemzedékre ezek a „babonások”.

A 18. században még vármegyénkben is sűrűn előfordult boszorkányegítés, no nem éppen elevenen égtek, már inkább humánusan”, mert „fővétel után a teste megégettetett”. 1756. március 18-31 között tanukihallgatások történtek gyomai lakos Nagy Mártonné, nyilvánvaló boszorkány dolgában. Kerek Mihály tanú látta a vádlottat fűkaszáls idején még 1755-ben jó reggel a parlagon, hogy habókolva mégyen egy farkas a nyomászó fele. Tanú azt gondolta, hogy meghallván a juhkolompot oda megy a nyágra, és elé mentem gondolván megriasztom onnan. A farkas észrevett megfordult, kifelé sebesen, egy keresztúton megállott tüllem egy puska lövésnyire, hát ott meg fehérlik a fara, tűzökká változott, majd még közelebb érve asszonyá, ment a Csapók halma fele a parlagok közt, én meg utána mindenütt, elérvén megis-

merem, hogy Nagy Mártonné az az asszony, aszonta, hogy ilyen jókorán reggel a bornyát keresi, s ennek utána én dolgomra mentem”.

Ugyanezen személy, mikor még Tiszalókon lakott kutya képiében járt, de onnat elüldözték. Mind ezt egy hajdúnánási ember mesélte volt el ott rokonlátogatóban lévő gyomai asszonynak. Másik tanú Nagy Mártonnét „Tarcsai szállásukról Gyoma felé a Berényi szállások eránt a Fábrián-halmánál látta jó reggel s neki azt mondta volt, hogy Berénybe megyen saláta magért. Tanú sebesen járva haza ment Gyomára, otthon csak egy csupor forralt tejet ivott s mingyán felment a piacra, hát mán Nagy Mártonnét ott tanálta a piacon, azt felelte a tanúnak bizony én mán megjártam Berinyt /Nevezett boszorkány fővételre ítéltetett Gyulán, holtestinek elégetése mellett./

Köröstarcsai boszorkányperben egyik kérdés volt, hogy „ki indította azt a nagy fene forgószélet, a Körözs partján, aki felkapott egy bibicet, és belehajította a Körözsbe, azt bizony a bábaasszony indította Jancsó Erzs, merthogy bevallotta, hogy a boszorkányok forgószélben átkelnek a Körözsön, kantárjuk van, és akire ráteszik azon nyargalnak másfele, Bódiné is macskán ülven a Körözsön által ugratott”. /Jut eszembe, hogy gyermekkoromban én is láttam ősszel tengeritöréskor, hogy több üres zsákot, csutkaszarat, felkapott a forgószél, sőt még csutkakúpot is szíjjel hánnya, mondták is az idősebbek; na fene megette, a boszorkányok nem nyughatnak!/. 1756. április 1. kihallgatták gyomai lakos Pogács Juditot aki vállalta is a boszorkányságot, amit a köröstarcsai bábaasszonytól, „Jancsó Erzsitől tanult, aradi, borosjenei, gyomai társaival a borosjenei Kopasz hegyre jártak gyűlésre. Vallomása szerint ű legtöbbször farkas képibe járt.” /SCHRAMM Ferenc: Magyarországi boszorkánypercek 1529-1768. III. Bp. 1982. 123-175 old. Békés megyei perék/.

Egyik gyermekkori emlékem, hogy egy idősebb endrői származású leányasszony a feje alatt valami porfélélet tartot kis zacskóban, ezt öreganyám megtanálta és kidobta. A „gazdája” nagyon bänkódott miatta. Egy hétre rá az összes körme begyulladt, meg volt róla győződve, hogy azért történt, mert ki lett dobva a zacskó, ami rontás ellen lett volna.

A páfrányt sokféle „nyomvesztőfünek” is nevezik, Gyomán is úgy tudják, hogy aki páfrány „magot” /spórája van/ szór a lábballibe /csizma, cipő, bakancs/ láthatatlanná válik.

GUNDA Béla megemlíti, hogy erre felénk füstöléshez használták még „egy indás növényt, a Szépasszony szőlőjét” /ez a Fekete csucsor-Solanum migrum lehet. /Gunda B.: Rostaforogató asszony Bp., 1989. 61. old./.

Mitikus lényekről a „vizibornyú” jut eszembe, hogy ti. rászóltak az emberre; ne igyál annyit mer vizibornyú nő a hasadban”. „Egészen kicsi, a kútban él, s ivóvízzel együtt szokták meginni. Olyan mint a gyík, később felhizlalja magát, barna hátú, piros pettyes a hasa. Megegett lányt is azzal gyanúsítottak, hogy olyan kútból ivott, amiben vizibornyú volt.”

Démonikuslények közül nevezetes a „rézfászu bagoly” amolyan gyerek, nagyjányijesztő. „Ne menj sehova ebbe a setítbe, mer’elkap a rézfászu bagoly”. Tanfelügyelő jött az iskolába, tanító úr büszkélkedik a gyerekeke tudásával, felszólítja Pista gyereket, na fiam, mi lehet a: este jár, zümmög is, csip is /rákérdezőes módszerrel a válasz szünyog lett vón! / Pista gyerek gondolkodik, egyszercsak kivágja: tanító úr kérem! az alighanem a rézfászu bagoly lesz!

A néprajtudós szerint a szavak mögött nincsenek „hitt” lények /csak gyermekijesztő/ mégha némelyikük esetleg valamikor valódi hiedelemény is volt, ilyen lehetett a „rézfászu bagoly” is. /Magyar Néprajz VII. Bp., 1990. 576 old.

Cs. Szabó István

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETRE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

NEUBORT KANDALLÓKI!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kertü sütők építését határidőrc, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempék
- ⇒ padlólapok
- ⇒ csaptelepek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimel:

Neubort László kandallóépítő, Gyomaendrőd,
Fő út 52.

Telefon, fax: 06 66 283-492

Mobil sz.: 06 30 349-1655.

„Áradj szét Lélek, áradj szét!”

Történelmi esemény színhelye volt az endrődi templom.

Rózsafüzér Királynőjének ünnepén, október 2-án az endrődi Szent Imre templomban az ünnepi szent misére délután került sor. Sokan eljöttek, nemcsak a helybeli hívek, hanem a szomszéd településekről is.

A szent mise befejezése után megalkult a Templomos Lovagrend Tiszántúli Központja. Plébánosunkat Iványi Lászlót a Templomos Lovagrend tiszteletbeli lovagjának, és a Tiszántúli Központ Conturájának lelki vezetőjévé választották. Egy lovagi palást és egy kereszt is jelzi új szolgálatát, amelyet Lakatos Sándor lovag, preceptor terített vállára.

A Tiszántúli Központ kinevezett vezetője (commendátora) Ungvölgyi János lovag.

Ő a kinevezését még szeptember 21-én kapta Olaszországban a nagymester, Alberto Cristofani della Magione gróf előtt, Lakatos Sándor preceptortól.

Ungvölgyi János commendátor beszédében történelmi eseménynek nevezte a Templomos Lovagrend Tiszántúli Központjának megalakulását. Beszédében kiemelte azt, hogy nem lehet véletlen, hogy éppen az endrődi templom e jelentős esemény színhelye. Az az endrődi templom, amelyben sokszor az embernek az az érzése támad, hogy a hívek lassan elfogynak, „azt hisszük, hogy nincs már kiút, egy láng gyúlt, és ez utat mutat: ez a Lovagrend. Gyakorlattá kell váltanunk hitünket! Isten azt üzeni nekünk, hogy a fiatalokkal foglalkozunk, azt üzeni, hogy az elesett, árva, félárva, állami gondozott és fogyatékos ifjakkal is kell törődnünk! Magyarságtudatot kell ébresztenünk a lelkekben!” Elmondta továbbá, hogy egy évvel ezelőtt, a gyomai templomban osztották szét a „Segíts a rászoruló gyermekeken” című felhívásuk eredményeként összegyűlt adományokat. Segített ebben a munkában az Élet Másokért Egyesület is. Alig 2 hét alatt gyűlt össze annyi adomány, hogy 250 gyermek igen gazdag ajándékkal térhetett haza otthonába. Idén itt az endrődi templomban lesz a karácsonyi ünnepség és ajándékozás, december 18-án, amit szintén a lovagrend tagjai és barátai szerveznek a gyermekek és szülei nagy-nagy öröme.

„Egy ének szövege jut eszembe: Áradj szét Lélek, áradj szét! Kegyelem lelke áradj szét! Most is itt érzem ezt, és érzem, hogy a Ti lelkekben is jelen van. Merjétek szíveteket megnyitni mások előtt, akkor Ti is új szívet kaptok cserébe, és meglátjátok: könnyebb lesz életetek. Ne féljétek, ne aggodalmaskodjatok, ne irigykedjétek egymásra! Ez megnehezíti lelketeket, és megakadályoz benneteket a jó tettekben. Amikor ma együtt elmondjuk majd a Miatyánkot, merjétek már egymásra nézni, egymás kezét bátran megfogva együtt imádkozni, és meglátjátok: Isten megnyitja szíveteket. Ha a megbocsátó kezét elutasítjátok, ti is képmutatók váltok! Ez a válaszom arra, hogy miért vagyunk kevesen a templomban, miért nincsenek fiatalok. Ti mutassátok az utat és a példát a többi ember felé!”

„Ébresszen ez a nap benneteket új hitet, új reményt, új szeretetet, nyissátok meg szíveteket és építsük együtt Isten országát! Mi a Lovagrend Királynőjének közbenjárásával ezt szeretnénk tenni,

itt, és ott, ahol dolgozunk, ahol élünk és amire Isten hív bennünket. ...

A Lovagrend jelmondatával köszönöm türelmeteket: NON NOBIS DOMINE... **NE NEKÜNK URAM, NE NEKÜNK, HANEM, A TE NEVEDNEK SZEREZZ DICSÓSÉGET!”**

Végezetül megköszönte a megjeleneteknek, hogy részt vettek, és tanúi voltak a mai nap e jelentős eseményének,

kiemelve a Szent Gellért Katolikus Iskola énekkarának a közreműködését - a bevonuló ének az ő tolmácsolásukban csendült fel.

Utolsó gondolatként kérte a jelenlévőket, hogy vigyék el lelkükben a mai nap üzenetét, békéjét és váltsák valóra mindennapjaikban.

Császárné Gyuricza Éva

„SEGÍTSÜNK A RÁSZORULÓ GYERMEKEKEN!”

Felhívás jótékony célú gyűjtésre!

A Gyomaendrődi Központokkal működő: Élet-másokért Egyesület, a Templomos Lovagrend Tiszántúli Conturja, a Templárius Alapítvány és a Kereszténydemokrata Szövetség helyi szervezete egymással karöltve idén is szeretné megajándékozni a gyomaendrődi rászorult, árva, félárva és állami gondozott gyermekeket.

Ezért egy tiszteletteljes **kéréssel** fordulunk a kedves családokhoz, egyházakhoz, munkáltatókhoz, és Önhez kedves Olvasó, melyben segítségüket szeretnénk kérni:

A közelgő karácsonyi ünnepekre szeretnénk megajándékozni – meglepni – azokat az igen nehéz helyzetben élő helyi családok gyermekeit, akik erre rászorultak „SEGÍTSÜNK A RÁSZORULT GYERMEKEKEN! Akciónk keretében. A helyi Családsegítő Iroda eddig 300 gyermek (75 család) meghívását ajánlotta.

Alulírott szervezetek képviselői tisztelettel megkérjük Önt, kedves családját, munkatársait, a történelmi egyházak híveit arra, hogy lehetőségükhöz mértén támogassák felhívásunkat. Adományozható: Könyv, játék, írószer, gyümölcs, édesség, fogkefe, fogkrém, pléd, stb. Ruhaneműt nem gyűjtünk! Külföldi adományokat is szívesen fogadunk.

Egyben tisztelettel meghívjuk önt és szeretteit, barátait, munkatársait e nem mindennapi eseményre,

2003. december 18-án, csütörtökön délelőtt 10 órakor

az endrődi Szent Imre templomban tartandó ünnepélyes átadásra. Az ünnepséget megtisztelik a fővédnökök, - Cristofani della Magione gróf, s Templomos Lovagrend Nagymestere, Edvi Péter a Nemzetközi gyermekmentő Szolgálat Magyar Tagozatának elnöke, továbbá remény van arra, hogy Mádl Dalma asszony is el tud jönni.

Felajánlásukat a Szent Imre Plébánián, Endrőd, Fő út 1, (hivatali időben!) vagy előzetes jelzés esetén: az alulírottak címén december 10-ig várjuk.

Öszinte tisztelettel és köszönettel várjuk jelentkezésüket, adományait:

Isten áldásával: Dáma Vaszkó Sándorné, Élet-másokért Egyesület Gyoma Zrinyi u 33/1, 66/284-781 - Vaszkó András, MKDSZ, Endrőd Dózsa u 31. 66/386-689 - fr. Ungvölgyi János Templomos Lovagrend Endrőd, Martos Flóra 5. 66/284-155; 30/294-0650, Email: ungvjanos@bekesnet.hu

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Felszentelték Csíkszeredában a Nagyboldogasszony és a magyar szentek tiszteletére épített Millenniumi templomot. Az ünnepélyes szentelésre egyházi és világi előljárók, a román és magyar kormány képviselői, és több ezer hívő gyűlt össze. A liturgiát dr. Jakubinyi György érsek vezette.

Közel 20 milliárd lejbe került a Makovecz Imre által tervezett római katolikus templom felépítése. Az összeg a román és magyar kormány támogatásából és a hívek közadakozásából jött össze.

Fennállásának ötvenedik évfordulóját ünnepelte a szatmárnémeti magyar szintársulat.

Az aradi Szabadság-szobor megoldatlan kérdése hüen példázza a román hatóságok folyamatos időhúzását és az ígéretek sorozatos megszegését., valamint a magyar kisebbség nemzeti szimbólumaival szemben tanúsított botránnyos tiszteletlenséget – áll abban a dokumentumban, amelyet a New-York-i székhelyű Magyar Emberi Jogok Alapítvány (HHRF) juttatott el az Egyesült Államok Helsinki Bizottságához. A hat pontban összegezett sérelemlistát a washingtoni Kongresszusban szervezett Románia: Utban a NATO és az EU felé című meghallgatás írásos dokumentációjaként Hámos László, a HHRF elnöke nyújtotta be. A beadvány további részletes témája az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatásának késlekedése, a kolozsvári magyar egyetem visszaállításának, a Babes-Bolyai Tudományegyetem két magyar karának felállítására, az 1989-es forradalom magyar résztvevőinek súlyos meghurcolása, valamint a közigazgatás két-nyelvűvé tételének akadozása, és a decentralizációs törekvések ellehetetlenítése.

„Gyilkosok voltak a tábornokok” jelentette ki Adrian Paunescu kormánypartí szenátor, televíziós műsorvezető az általa vezetett magyarellenes tévéműsor egyikében: „...én nem rejtettem véka alá a véleményemet, mint ahogyan most sem teszem: szerintem az aradi tábornokok gyilkosok voltak, akik románokat öltek meg, román falvakat égettek fel. Én nem akarok ítélni ezek fölött a tábornokok

fölött, de ha RMDSZ egyes radikális vezetői a szobor felállítását mellett kardoskodnak, és bizonyos budapesti személyek is beleavatkoznak ebbe az ügybe, akkor kötelességemnek érzem, hogy az én népem történelmének védelmére keljek, és – nézeteimet kifejtve – harcoljak a helyzet kiegyensúlyozásáért. Hogy sikra szálljak a jövőért, és nem a múlt sebeinek felszaggatásáért. Hát már ez is magyarellenességnek számít?” Borbély László RMDSZ-es képviselő politikai nyilatkozatban marasztalta el a szenátor műsorvezetői tevékenységét.

Az RMDSZ, A Szabadság-szobor körül kialakult vita ellenére, nem bontja fel a megállapodást a kormánypárttal, így döntött a Szövetségi Képviselők Tanácsa október 11-i marosvásárhelyi ülésén. Markó Béla keményen bírálta az RMDSZ egysége ellen szervezkedőket. A képviselők nagy többsége az alkotmánymódosítás és az egység megőrzése mellett tört lándzsát. Határozatban is megfogalmazták, hogy az RMDSZ nem támogatja a „különböző néven meghirdetett székely vagy magyar nemzeti tanácsok létrejöttét, és figyelmeztet, hogy a „szövetség területi és országos tisztségviselői nem vehetnek részt ezekben a testületekben”.

Az etnikai és nemzeti kisebbségek jogaiért szállt síkra a magyar miniszterelnök az Európai Tanács Parlamenti Közgyűlésén. A magyar kormány szeretné elérni, hogy az Unió alkotmányos szerződése tartalmazza az etnikai és kisebbségi jogokat. A FIDESZ nem elégszik meg a kisebbségi jogok és egyéb az országot érintő kérdések felvetésével, mindenképpen magyar javaslatként szeretné megjeleníteni, hogy az európai alkotmányba beemeljék a keresztény értékrend fogalmát. Ezzel szemben Kovács László azt nyilatkozta, hogy Magyarország nem fogja szorgalmazni a keresztény értékek szerepeltetését az EU alkotmányában. Arra viszont ígéretet tett, hogy ha a kormányközi konferencián többséget kap a Fidesz javaslat, akkor Magyarország nem fogja ellenezni azt.

Transparency International szervezet jelentése szerint Románia Európa legkorruptabb országa, a megvizsgált 133 állam listáján pedig a 89-ik. A korrupció rombolja az ország hírnevét, és nincs mit keresnie a korszerű európai gazdaságban, állapítják meg angol politikusok.

Megszűntek a kishatár-átlépő engedélyek október 15-én éjfélkor. A román és magyar állampolgárok ezt követően Romániába csak érvényes útlevéllel léphetnek be.

Az illegális kivándorlások felszámolását célzó akció keretében az elmúlt napokban több mint 74 ezer román állampolgárt fordított vissza a határrendészet a nyugati országhatárról. Szeptember 26-tól nagyszámú tisztet vezényelt ki a határrendőrség az átkelőhelyekre, hogy felügyeljék a belső és nemzetközi jogszabályok betartását. A nagyszabású akciót azért indították, hogy felszámolják a törvénytelen kivándorlást a román állampolgárok által más államok területén elkövetett kihágásokat.

Meztelenül, csupán egy hirdetőtáblával takarózva tüntetett hét diák Bukarestben a túl magas bentlakási díjak ellen. „Falhoz állították a diákokat!” – állt az öltözködés nélküli transzparensen. A kollégiumi elhelyezés több mint 1 millió lejbe kerül, és még további összegeket kell befizetniük.

Egyházközségi képviselőtestületi választások eredménye

Endrődön:

Ungvölgyi János elnök Martos F. u. 5., Varjú László gondnok Micsurin u. 17., Gyuriczáné Szabó Erzsébet pénztáros jegyző II. k. 482., Ambrózi Lászlóné Blaha L. u. 35/1., Balog Péter sekrestyés Baross u. 6., Elek Miklósné Fő u. 100/1., Kiss Pál igazgató Achim u. 5., Dr. Palya József Endrődi u. 14., Pfeiferné Varjú Marianna hitoktató, Fő út 17., Szabó Zoltán és Szabó Zoltánné Endrődi u. 11., Szakalos Tiborné Selyem u. 47., Tóth Mihály kántor Korányi u. 15., Tóth Péter Endrődi u. 8., Uhrin Zoltán Kilián tér 26/1.

Ungvölgyiné Paulik Zsuzsa Martos F. u. 5., és Ifj. Varjú László Micsurin u. 17.,

Hunyán:

Kiszely Imre elnök Kossuth u. 20., Pintér Bálint gondnok József A. u. 23., Hanyecz Vencelné pénztáros jegyző Alkotmány u. 22., Cserven Béla József A. u. 36., Farkas Rezsóné Jókai u. 11., Fülöp Máté Kossuth u. 23., Hornok Nándorné Alkotmány u. 1., Papp László Petőfi u. 18., Sóczó Géza hitoktató Vörösmarty 23., Szabó Lajos Petőfi u. 26., Timár László József A. u. 1., Tóth Mihály kántor Gyomaend-röd, Korányi 15.

Gyomán:

Gubucz Józsefné kántor, Petőfi u. 2., Varga József Katona J. u. 26., Papp Jánosné Vásártéri ltp. 31., Papp Imréné Ságvári u. 12., Torma Béla Katona J. u. 44., Fülöp Máténé Móra 24., Gellai Imre Körösi Csoma S. u. 25., Horváth Gáborné Mikszkath u. 33., Kiss Pál Achim u. 5., Pelyva Istvánné Zrínyi M. u. 1/5., Vaszkó Béla Vásártéri ltp. 30., Szujó Lajos Fő út 143., Hunya Elekne Mirhóháti u. 28., Vaszkó Béláné Vásártéri ltp. 30.

...És mégis valóság lett!

Sóvárgás a Szent Hajlák Után...

Egy karszű tornyú templom képe és a cím felírata olvasható azon a meghívón, amely örömmel hirdette és hívott mindenkit a falu nagy, régen várt eseményére, a templomszentelésre.

Október 18-án délelőtt 10 órakor Gyulay Endre Szeged-Csanád megyés püspök felszentelte Eperjes falu templomát Isten dicsőségére és mindnyájunk lelki gazdagodására. „Istennek ajándékozunk e házat”, és megszentelte a falakat és prizmával kente meg. Hálaadó imát mondott a református és evangélikus gyülekezet lelkésze is.

A püspöki és a lelkészi szent beszédek üzenete mindnyájunknak szól: „az Úr közöttünk van!” csodálatos dolog templomot építeni! A Szentlélek is csodálatos erőt nyújt, a kegyelem forrása az Isten házában van.

„Nézzetek a toronyra és emeljétek fel szíveteket!” Mi, akik Isten gyermekei vagyunk, a betegeken, gyerekeken, szegényeken is segítenünk kell! A gyűlöletet, haragot irtuk ki, és az ellenségeinkért is imádkozunk! Krisztus erőt ad a hitvalló élethez, belőle merítsünk erőt!

Szujó Antal Nagyszénás plébánosától tudtuk meg a templomépítés történetét.

Eperjes Csongrád megye kis települése. A település elődje 1935-től lett önálló, Kis-királyság néven, 1954-től szerepel mai néven. Szarvas és Szentés között, Békés megyei határ mentén terül el, alig 700 lelket számlál. A második világháború kitörése idején már együtt volt a templomépítéshez szükséges anyag, de a háború közbe szólt, és így újabb 59 évet kellett vámiuk, hogy a Zsoltár szavaival együtt mondhassák: „Boldog vagyok, amikor azt mondják nekem: Az Úr házába megyünk...” Igen elkészült, és mégis valóság lett a templom! Jézus Krisztus akarata szerint közös ökumenikus hálaadással ünnepelt Eperjes község önkormányzata, lakossága, és a meghívott vendégsereg. Együtt voltak a római katolikusok, evangélikusok, és reformátusok vezető lelkészei és hívei, és így lesz akaratum szerint a jövőben is.

A templom tervezője Takács János szegedi építész. A pénzügyi háttérrel és bonyolítást a helyi önkormányzat végezte, az 1992-ben alapított Sóvárgás a Szent Hajlák Után Alapítvány keretében. A megyés püspökünk 20 millió forinttal segítette a templom építését, a hívek is adakoztak és igen jelentős volt annak az országos gyűjtésnek az eredménye, amelyet Szujó atya hirdetett meg a Keresztény Élet című újságban. A vé-

dőszenetet, Szent László királyt ábrázoló képet Gonda Anna nagyszénási festőművész festette. A Szent Család képét megfestette és adományozta Gonda Anna tanítványa, Halmos László. Szép összefogásról tett bizonyítást az egyházmegye, Békéscsabai plébános, Kovács Péter a Keresztúti ájtatóság stáció képeit, Nagy Nándor Csongrád-Piroska vár plébánosa kis harangot adományozott, az orgonát az alapítvány vásárolta meg. Adományból származnak a padsorok is.

Kollár János polgármester a helyi lakosság nevében mondta el, hogy mindnyájan akarták ennek a szent hajlák-nak a megépítését, akik ezelőtt 60 évvel akarták megépíteni, azoknak sok esetben csak a leszármazottjai lehetnek itt. De sikerült mégis a templom felépítése ennek a kis településnek és ezúton is köszönetét fejezi ki mindazoknak akik segítettek régi álmuk megvalósítását. Jelképesen átadta a püspök atyának a templom kulcsait. Szujó atya elmondta még, hogy jövőre megismétlik az országos méretű gyűjtést, mert szeretnének még egy harangot is a toronyba.

Hogy mit jelent a mai rohanó világban az ember lelkének egy új templom szentelésén részt venni, azt nem lehet szavakban elmondani. De akik ott voltunk tudjuk, hogy nemcsak ott, és akkor, hanem egész úton hazafelé jövet és még azontúl is valóban érezzük a Szentlélek erejét. Fülünkben cseng a püspök és a lelkészek

szavai: „A földi templomnak titkos értelme van számunkra!...”

A szívből jövő áhítatos hálaadó ima és ének, az a sok boldog könnytől ragyogó szempár, a falu legidősebb asszonyának, a 87 éves néinek imára kulcsolt hálaadó reszkető keze hosszú ideig elkísér, és emlékeztet arra, hogy akik ott lehattunk, kitüntetett kegyelemként éltük meg azt az érzést, hogy: „Uram, jó nekünk itt lenni, a Te szent hajlakodban”.

Császárné Gyuricza Éva

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

Corva bianca

MAGÁNVÁMRAKTÁR

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671
Gyomaendrőd Fő u 14.

GYEREKEKNEK

Mesék, versek...

A KISKENGURU

A kiskenguru búsan nézi anyja zsebében kuksó parányi kis testvérét.

-Az én zsebem miért üres? Hadd hordjam a zsebemben és is a babát!

Hiába kéri anyját, hogy adja oda a zsebébe a kicsit.

- Ne csacsiskodj, kiskenguru! - mondja a kengurumama. - Minden kiskengurunak üres a zsebe. Viselkedj rendesen!

- De én unatkozom! - hüppög a kiskenguru.

- Szedjél virágot! Vagy hordjad a fényes köveket egy kupacba. Mind a kettő kitérő játék.

Ahogy ott búslakodik, arra fut a gyikocska.

- Gyikocska! Gyikocska! Nem akarsz egy kicsit utaztatni? Szívesen beteszlek a zsebembe.

A gyikocska jó szívű, így hagyja, hogy a kiskenguru a zsebébe gyömöszölje.

Fut sebesen a kiskenguru, a zsebében ott kukucskál kifelé a gyikocska. Hanem a gyikocska hamarosan megunja a játékot, s egy óvatlan pillanatban kisiklik a kenguruzsebből, s maris eltűnik

a kövek között. Sír, hüppög a kiskenguru. Arra repül a csavargó zebra-pinty.

- Ne búslakodjál, kiskenguru! Ha akarod, szívesen beülök a zsebedbe egy cseppet. - Szaladjunk? - kérdezi a kiskenguru a zsebében elhelyezkedett zebra-pintytől.

- Szaladjunk - mondja a zebra-pinty. A kiskenguru ismét szaladni kezd, miközben jókedvűen kiabálja: Adjatok utat a zebra-pintynek!

- Maradjatok csendben! - inti le őket az egyik kengurumama. - Elaludt a kisfiam!

- Aludj te is zebra-pinty! - fog bele az új játékba a kiskenguru. Hanem a zebra-pinty aludni nem szeret, így azután hamarosan ki is repül e kenguruzsebből.

Egyedül marad a kiskenguru. - Mit tegyek a zsebembe? Mit legyen a kengurubaba? - rugdossa mérgesen a kavicsokat. Egyszerre csak egy hosszúka kavicsra lesz figyelmes. - Te leszel a kengurubaba - emeli fel a földről a kiskenguru boldogan. Egy kicsit járkál a kövel, de a kő sem nem sziszeg, sem nem csipog.

- Ugy látszik, eggyel nagyon unalmas sétálgatni. Szedek hozzá még egy párat - mondja a kiskenguru, máris hajol a földre, hogy szedje a kavicsokat. - Egy, kettő, három. Így ni! Most négy kavicsom van. Négygel már lehet valamit kezdeni.

Fut, szaladgál a kenguru. Zötyögnek a kavicsok a zsebében, - csipognak! - örül a kiskenguru. Hanem az egyik kavics éles hegye felsérti a bőrét. Sír, hüppög a kiskenguru, siet a kengurumamához.

- Mindig mondom, hogy előbb gondolkodjál, s csak azután cselekedj! - korholta a kengurumama, s bekeni a kiskenguru bőrét fagyúval. Kiskenguru, kiskenguru kiáitoznak a szomszédjai. Gyere, horadjunk homokot a kis árokba. Befedjük a kisárkot homokkal.

- Mindjárt - kiáltja a kis kenguru - csak előbb elbúcsúzom a kavicsoktól.

Pár perc múlva már ott nyüzsög ő is a kis árok felett. Elfelede minden gondját, baját.

Ne toikodjál! Inti le őt egyik társa. - Hagyd a kisebbeket is homokot szórni.

KÖZHASZNÚSÁGI JELENTÉS 2002. év VÁROSUNK NAGYJAIÉRT KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY

	2000 év	2001 év	2002 év
I. SZÁMVITELI BESZÁMOLÓ (adatok Ft-ban)			
NYITÓ PÉNZKÉSZLET	25.000	232.290	476.405
Bevételek:			
1. Önkormányzati támogatás	-	300.000	-
2. Pályázat útján nyert pénz összeg	280.000	500.000	-
3. Adományok, szponzori támogatás	128.000	138.000	97.500
4. Más alapítványi támogatás	50.000	-	-
5. APEH 1 %	-	-	-
6. Kamat bevétel	21.792	20.105	10.364
7. Egyéb bevétel	-	-	-
BEVÉTELEK ÖSSZESEN:	479.792	958.105	107.864
Kiadások:			
1. Személyi jellegű	-	-	-
2. Anyag jellegű	225.000	659.800	536.401
3. Szolgáltatás	47.502	53.250	5.933
4. Egyéb kiadás, ráfordítás	-	940	9.646
KIADÁSOK ÖSSZESEN:	272.502	713.990	551.980
ZÁRÓ PÉNZKÉSZLET:	232.290	476.405	32.289

Mindhárom évben az Alapítvány volt a részbeni, illetve 2002-ben a teljes gesztora egy szobor készítés és felújítási, rekonstrukciós munkáinak. A 2000 év folyamán új szobor készült el, mint ismeretes, Timár Máté szobra, aminek pénzügyi feltételeit részben kellett az Alapítványnak előteremteni. (A hiányzó részt az Endrődiek Baráti Köre finanszírozta.) Mint a bevételi beszámolóból látható, önkormányzati, állami, alapítványi és lakossági támogatásból. A 2001 évi pénzaradvány a következő évben, azaz 2002-ben, további forrásokkal kiegészítve a II. Világháború áldozatainak szobor felújítására került felhasználásra.

II. KÖLTSÉGVETÉSI TÁMOGATÁS

2000 évben:	280.000-Ft
2001 évben:	500.000-Ft
2002 évben:	NEM VOLT

III. VAGYON FELHASZNÁLÁSSAL KAPCSOLATOS

SZÁMADÁS:

Az Alapítvány vagyona PÉNZ formában testesül meg. Az alapítói vagyon 25.000 Ft, amit 1999-ben 5 természetes személy adományozott.

A 3 éves pénzügyi beszámoló jól látta, hogy az Alapítvány a célkitűzésének az alapítói akaratnak megfelelően a pénzügyi vagyonát mind 3 évben a városban felállítandó szoborra, illetve már meglévő szobor felújítására használta. Az Alapítvány által létrehozott új szobor Timár Máté bronz szobra az Endrődiek Baráti Köre Egyesülettel közös finanszírozásban valósult meg. A bronzszobor összesen 750 ezer forintba, a posztamens 300 ezer forintba került, a II. Világháború áldozatainak szobor felújításából az Alapítvány 529.240 forintot finanszírozott, (a városi önkormányzat közvetlenül szerződött a vállalkozóval 500 ezer forint erejéig.).

IV. CÉLSZERINTI JUTTATÁSOK:

A pályázati pénzek a megjelölt célokra kerültek felhasználásra. Nemzeti és Kulturális Örökség Minisztériuma pályázati összeg:

2001 évben: 500 ezer forint volt,

2000-ben és 2002 évben nem NEM VOLT

V. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSI SZERVETŐL, ÁLLAMI PÉNZALALPÓL, HELYI ÖNKORMÁNYZATTÓL, KAPOTT TÁMOGATÁS: 2002 évben NEM VOLT

	2000 évben	2001. évben	Összesen
Helyi önkormányzat		300.000	300.000 Ft
Központi Költségvetés	280.000	500.000	780.000 Ft
ÖSSZESEN:	280.000	800.000	1.080.000 Ft

VI. AZ ALAPÍTVÁNY VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐINEK NYÚJTOTT JUTTATÁSOK ÉRTÉKE, ILLETVE ÖSSZEGE:

Az Alapítvány kurátorai önkéntesen vállalták a feladatot, és munkájukért sem természetbeni, sem pénzbeli juttatásban nem részesülnek

VII. KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉGRŐL RÖVID TARTALMI BESZÁMOLÓ:

Az Alapítvány kurátorai az alapítók által megfogalmazott célok érdekében teszik dolgukat, amely ekképpen került megfogalmazásra:

„Gyomaendrőd szülőiteinek: a társadalom, a kultúra, a tudomány kimagasló egyéniségeinek megőrzése, szellemiségük ápolása, példamutató emléküik megőrzése az utókor számára.”

Az Alapítvány nyitott, amelyhez csatlakozhat belföldi, és külföldi, magán és jogi személy, ha az Alapítvány céljával egyetért, és azt kész támogatni.

Az Alapítvány kész együttműködni céljai érdekében minden társadalmi szervvel, és az Önkormányzattal.

Gyomaendrőd, 2003. május 25.

Császárné Gyuricza Éva
Kuratórium elnöke

Fenti beszámolót jóváhagyta: 2003. május 25-i kuratóriumi ülés

GIESSWEIN SÁNDOR (1856-1923)

November 15-én 80 éve, hogy meghalt a viharos 20. századi magyar történelem egyik elfelejtett vezérégyénisége, aki a magyarságot és Európáigazságot, a kereszténységet, a humanitást, a szociális igazságosságot olyan politikai magatartással és egyéni példaadással képviselte, amellyel Európa-szerte nagy tekintélyt szerzett. Győri kanonok, pápai prelátus, parlamenti képviselő, tudós, szociológus. Előadásainak és újságcikkeinek száma 200 körüli, parlamenti beszédeinek száma megközelíti a 100-at, megjelent több mint 40 önálló írásműve. Több tíz egyesület alapításában, irányításában volt meghatározó szerepe, sok-sok hazai és külföldi társadalmi szervezet tagja volt. A tudósnál, a szociológusnál, a magas pápi méltóságnál azonban nagyobb volt benne Krisztus igazi követője az ember. Együtt élt kora emberével, azok keserve az övé is volt, osztozott örömeikben, reményeikben. Segíteni akart az emberen önzetlenül, érdek nélkül. Egyéniségének talán ez volt a legszebb vonása. Tudta, hogy erkölcsi megújulás nélkül nincs emberhez méltó társadalom, nem lehet igazságos gazdasági rendet létrehozni. Nyitott és előítélet mentes szemléletével felismerte a jót, elismerte a más világnézetet vallók helyes törekvéseit, sőt támogatta is. A katolikus közéletben 1903-tól játszott országosan is jelentős szerepet. A Szent István Társulat alelnöki tisztségét 18 éven át töltötte be. 1915-ben a Szent István Akadémia alapító elnöke, és 1905-ben a magyar törvényhozás tagja lett, Magyaróvár mandátumát nyerte meg. Mint új képviselőt bevalasztották a Munkásügyi Bizottságba, annak elnöke lett, és bevalasztották a Kérvényügyi Bizottságba is. „Aki a társadalmi békét akarja, annak akarnia kell a társadalmi

igazságosságot is. Mert a békétlenséget rendszeren az igazságtalanság hozza létre.” - hangsúlyozta parlamenti beszédében. Mint képviselőt a közbekiabálók gyakran utópiával vádolták „A ma utópiája, a holnap realitása”... „igazi szociális törekvéseket csakis valódi keresztény meggyőződéssel lehet elérni” - válaszolta nekik Giesswein.

Egyetemes műveltséggel és kultúrával rendelkezett, (görög, latin) valamennyi világnyelven értett, de megértette a magyaróvári választóinak, a kisembereknek, munkásoknak, parasztnak a szavát épp úgy mint a nemzetközi konferenciákon a kor kiművelt emberfőinek egyetemes humanista szándékait. Az egyházi férfiú keményen harcolt a katolikus autonómiaért, hogy egyháza megfelelő önkormányzattal rendelkezzen, amiben a világjak is kellően részt vehetnek „Mindig meg kell hallgatni a híveket, a papságot, a püspököket, alulról felfelé.” Politikai közéleti hitvallása szerint: a társadalmi béke és jólét megteremtésének előfeltétele a társadalmi igazságosság. Hitte és hirdette, hogy ha a társadalom igazságtalanságait a keresztény erkölcsi szellem érvényesítésével a gazdaságban, a kultúrában, és a politikában kiküszöbölik, akkor a szociális reformokat a szociális törvényhozás révén demokratikus államban valóra lehet váltani. A politikai demokrácia megteremtése és kiteljesedése a feltétele a szociális igazságosság elérésének. Ez volt Giesswein Sándor keresztényszociális programjának lényege, amely napjainkban is aktuális és valóra váltandó feladat.

Az I. Világháború és a 19-es forradalom után Giesswein megtapasztalhatta, hogy Krisztus papjának nem kell Afrikába mennie ahhoz,

hogy a szeretet misszionáriusaként üldözve és megalázva dolgozhasson. Keresztényszocialista pártja 1920-ban gyakorlatilag megszűnt, ettől kezdve különböző egyesületek, szövetségek elnökekeként békekonferenciákon és tudományos tanácskozásokon szólalt fel. A második nemzetgyűlésben – 1922 – kedvét vesztve, csak ritkán kért szót. Amikor megalakult a liberális-demokrata Reformpárt, annak ő lett az elnöke, 1923-ban. Az ellene készülő koncepciók pertől a hirtelen halála mentette meg.

1923. október végén jött haza külföldi útjáról jó erőben, egészségben. Halála előtti napokban még tárgyalt az antant küldötteivel. November 15-én szentmisét mondott, utána részt vett a Szent István Társulat ülésén, majd végrendeletet írt, meggyónt, felvette az utolsó kenetet, és este 10 órakor, 67 éves korában meghalt.

1923. november 18-án temették el a Kerepesi temetőben. Utolsó útjára több tízezer ember kísérete el. Koporsója mellől hiányoztak a főpapok, a prelátusok, de a sok kisember arcáról őszinte, mélységes fájdalom tükröződött.

Síremlékét közadakozásból állították. A síremlék - végrendelete szerint – az Andokban álló hatalmas, béke áldását hirdető Krisztus-szobor kicsi mása volt. Ez a szobor ma már nem hirdetheti Giesswein Sándor testi maradványa felett a békét, mert a kommunista hatalom nem tűrte meg a nemzeti panteonban...

Az emlékezést Gergely Jenő, Szolnoky Erzsébet, Golyák János munkáiból állította össze:

Császárné Gyuricza Éva

Köszöntő az IDŐSEK VILÁGNAPJÁN

Tisztelegni szeretnék azok előtt, akik bölcsességükkel, élettapasztalataikkal felneveltek, és tanítottak minket, fiatalokat.

Ahogy egy idézet is megfogalmazza: „Becsüld a kort, hosszú élet munkájának jól megérett gyümölcsét, mely a jövő ígérteit hordozza számunkra.”

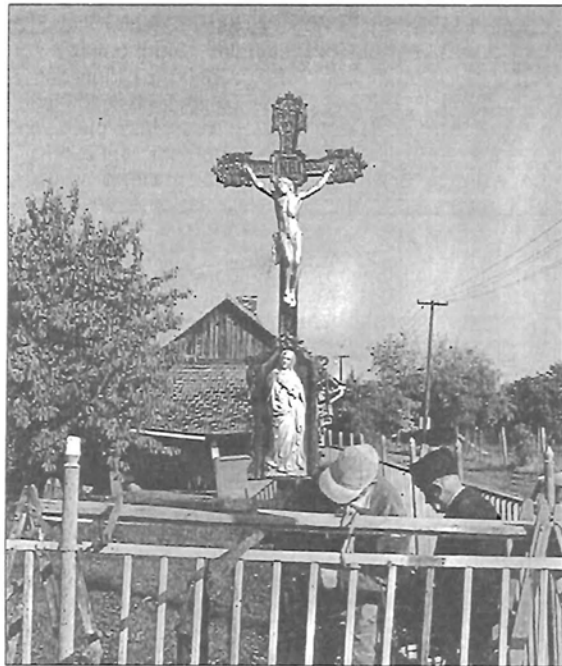
A jövő ígérete pedig mindaz, amit Önök összegyűjtöttek számunkra? Józan ész, tiszta szellem, tenni akarás, kitartás és hagyománytisztelő, mely méltó tiszteletet érdemel, hiszen mindent Önöktől kaptunk. Ki ne érezte volna már egy ráncos kéz szívből markoló melegségét, egy nagyszülő megnyugtató pillantását vagy egy örömteli mosolyt sikereink láttán. Az erő, amit sugároznak felénk, vigyázó szemük szeretetteljes bölcsessége felbecsülhetetlen számunkra. Gondoskodásunk a szüleink, nagyszüleink által felhalmozott értékekből táplálkozik, melyet az új generáció hordoz magában a továbbörökítés szándékával. Így élnek tovább az idősebb korosztály maradandó eszméi, sikerei, élettapasztalatuk, melynek gyümölcseit kötelességünk átadni a következő nemzedéknek. Egyszer talán mi fiatalok is megérezzük az időskor felelősségét és bölcsességét, de addig is szeretettel és tisztelettel nézünk fel Önökre a gondoskodás szándékával és nemcsak az Idősek Világnapján!

A mi faladatunk most az emberhez méltó öregkor, a támasz biztosítása, hiszen erkölcsi és politikai felelősségünk visszaadni azt, amit szüleinktől, nagyszüleinktől kaptunk.

Mint a térség országgyűlési képviselője, ahogy ezt tettem ez ezidáig, a jövőben is mindent meg kívánok tenni, hogy biztonságban, nyugalomban és szeretetben élhessenek!

Köszönöm Önöknek a hosszú évek alatt végzett becsületes munkát, és jó egészséget, tartalmas boldog életet kívánok!

Tisztelettel: Domokos László országgyűlési képviselő

Újra felállítottott a Templom-Zugban a régi kereszt, melyet a búcsú utáni vasárnapon fogunk megszentelni.

A Zene Világnapján a Gyomaendrődi Városi Zene és Művészeti Iskola és a Zenebarátok Kamarakórusa nagyszerű hangversenyt tartott a Polgármesteri Hivatalban.

Az Apolló Mozi Pódium Kávézóban október 24-én Polányi Laci festményei, szobrai, grafikai kiállítását Korolovszki Zoltán művész tanár nyitotta meg.

Irodalmi oldal

Gergely Ágnes a Fészek Klubban

„Mitől jó a vers!” – visszhangzik bennem a jól ismert kérdés a Fészek Klubból hazafelé menet.

Két „régenvolt” jelenet kel életre a hidegen széles októberi éjszakában, a nagyranőtt hold árnyai és fényei között. Az első a pályakezdő Gergely Ágnes és a Mester, Füst Milán találkozása, majd a másik, Kassák Lajossal.

„Kinyílik, mint egy kapu” – mondom magamban a választ, s mondja Ráczkevei Anna is a pódiumon, a zsűfolásig megtelt nagyteremben.

Neves költők, írók, pályatársak, munkatársak, barátok, tanítványok, verskedvelők, jelentek meg a hetven-

éves Gergely Ágnes tiszteletére megrendezett irodalmi esten. Göncz Árpád, Kalász Márton, Jókai Anna, Lengyel Balázs, Székely Magda, Czigány György, Kántor Péter, Rapai Ágnes....

„Kinyílik, mint egy kapu” – hallom újra és újra, s valóban a felhangzó versek, prózák sorra „kinyílnak”, „felfejtődnek” az értő előadók (Ráczkevei Anna, Kézdy György) és az értő közönség „párbeszédében”. Régi és új művek, ismert és kevésbé ismert alkotások hangzanak el, hol a színészek, hol a költők tolmácsolásában, ami színesíti, teljessé teszi az est alaphangját megadó beszélgetést.

Szépség, humor, emelkedettség, alázat, torokszorító pillanatok... KÖLTÉSZET. Pillanatok, melyek szétfeszítve az időt, emlékeket sodornak elem...

Közös emlékeket... „És fölzúgnak a hamuszín egek/ És hajnalfele a ravensbrücki fák/” – szavaltam az első találkozáskor Pilinszky János örök sorait. Kinn rekkenő nyári délután, benn áthatóan tiszta kék szempár figyel a várakozó csendben. Majd a szavak hullámmászásában már nem csak a saját hangomat hallom, hanem Gergely Ágnesét is: „Et resurrexit tertia die” – forrósítja át a hűvös szoba levegőjét az Igéret, a Feltámadás Igérete.

Aztán az endrődi majd a gyomai író-olvasó találkozó emlékei, egyzseri és megismételhetetlen együttlét a közönséggel.

„Árnyék. Sárgára sárga” – kúsznak át a szavak, egy régi, napfényes házat idézve, a gyerekkorból. A szülői ház, a szülőföld ereje ott van, tetten érhető a mozdulatokban, a kimondott és kimondatlan mondatokban, hangsúlyokban, olyan természetesen és magától értetődően, ahogy „Gyermekláncfüvet úz a Körös alji szél.”

Zalaegerszeg, Budapest, Egyesült Államok, Észak-Európa, Japán... és Endrőd. A hosszú évek óta tartó, szívet melengető itthoni jelenlét.

Regények, versek, verssorok, szavak szemben az elmúlással. Lenyomatok a végtelen, ember által alkotott és számon tartott időben.

„Mitől jó a vers!” – tolszik elő már megint a kérdés. Attól, hogy hat, alakít, beépül, kiemel, hogy aztán megfényesedve velünk, bennünk maradjon.

... s hét esztendő ül a tinók szemében”, reménytelen szerelem, Magyarország; „Mert minden rom kezdetiől otthonos”, „a fák olyanok, mintha rájuk tenyerelt volna az Isten”; „a közös történet a legnagyobb védelem”; „Az ágak öble, a megmentettség.”- sorolom a számomra fontosakat.

„Bárcsak a porban lábnyomuk lehetnék” – hallom ismét a színészt, ott a Fészekben, az ünnep kegyelmi perceiben. S a végén a felzúduló taps, kigyózó sorok, virágerdő, jókívánságok...

„Mindig azt kell érezni, hogy megkondulnak a harangok és leszakad az ég” – szól Kassák a „régenvolt” időből, s szavai felerősödnek a fázós októberi szélben.

Gergely Ágnes: Egy jazz-koncert után
(megjelent az ABSZTRAKT TEHÉN című kötetben)

Nem voltak mestereim. Nem volt kinek a lábához ülnöm. Valahányszor a lapok közölték egy-egy írásomat, a barátaim tapintattal és gyanakodva telefonáltak, mint egy szomorú, lázas betegnek. Egyetlen író akadt, aki kezdeti fogva rám sugározta konok jóindulatát, a nevét nem írom le, túlságosan közel van a pályám alakulásához.

Hanem az elérhető klasszikusokból nekem is jutott néhány pillanatot, igazán néhány pillanatot. Éppen látszólagos törekenysége miatt örököm ezt az egyszer-volt időt, aminthogy legkedvesebb ékszerem az igazgyöngy, mert a formája riasztóan gyöngéd, de tetszetősen illeszkedő fémlapokba nem csiszolható, nem hagyja magát, emlékszik rá, hogy miből született.

*

Kikényszerített találkozás volt az egyik. Első szerkesztőm vitt el Füst Milánhoz, a pasaréti faburkolatos házba; semmi másra nem emlékszem, csak köröskörül a faburkoltra s középpűt a pokrócba burkolt aggastyánra, aki három órán keresztül figyelemre se méltatott.

Frissen végzett egyetemista voltam, társasági életben járhatlan, nem tudtam még, hogy minél tovább nem figyelnek az emberre, annál több ideje marad, hogy az önvédelemre fölkészüljön. Ezért, mikor a betegségről, halálról, tehetségtelen számarokról folytatott háromórás társalgás, mennydörgés véget ért, majdnem kiejtettem a kezemből a teáscsészém agyonszorított fülét, Füst Milán ugyanis rám rivallt:

- A kisasszony mit csinál!
- Joyce Kamarazenéjét fordítom – mondtam ijedten.
- A kisasszony tudja, hogy Szomoró is írt egy kötet Kamarazené!
- Tudja – szolt közbe a szerkesztőm.
- A szerkesztő úr ne szóljon közbe. Mit olvasott a kisasszony utoljára! Mondjon egy jó verset, amit ezek írnak.

- Pilinszky János: Harmadnapon.
- Harmadnapon. Pilinszky János. Lehetséges. A kisasszony szerint mitől jó a vers!

- Kinyílik – mondtam a kezdő tanárok határozottságával. – Et resurrexit tertia die: kinyílik, mint egy kapu.

- Jöjjön közelebb – legyintett Füst Milán, és kézcsókra nyújtotta a kezét. Megdermedtem. – Térdeljen le. Hallotta! Hajtson térdet. – A kinyújtott kéz a szájam előtt reszketett, nem volt mit tennem, de mikor milliméterek választottak el a kézcsóktól Füst Milán intett, hogy emelkedjek föl, mosolygott, a húszéves fiúk mosolyával, és kezét csókolta.

- Kisasszony – búgta -, amit az imént méltóztatott mondani, nagy butaság. Tessék máskor pontosan tudni, mitől jó a vers.

*

Kassák Lajossal véletlenül találkoztam, egyik tanárom tihanyi vil-lájában. Kényelmetlen kerti székeken ültünk, lugasba való kerti asztal körül. Kassák a munkám felől érdeklődött. Második éve tanítottam egy úpești iskolában, Joyce versei s néhány más munka után megjelent a következő fordításom, Dylan Thomas könyve: Az író arcképe kölyökutya korából.

- Jó könyv – mondta Kassák. - Jó fordítás. Rendes munka.
- Elvörösödtem. „Rendes munka”: micsoda bélyegző. Annyira vágytam rá, hogy háromszor is megpróbáltam beleírni valami napló-felébe, de a különböző szerkesztők mindig visszaadták a naplófelét, dicsekvésnek minősítették. Az is volt: dicsekvés.

A mondatokra szó szerint emlékszem.

- Mit érzett, mikor az első fordítását publikálta! – kérdezte Kassák.
- Azt, hogy megkondulnak a harangok és leszakad az ég.
- És most! A második, a harmadik megjelenés után! Mit érez!
- Semmit – mondtam. – Tudom, hogy nem történik semmi.
- A maga nemzedéke téved – pattogott Kassák, és fölkelt az asztal mellől. Mondja meg a magyar irodalomnak, hogy ne verseket írjanak, hanem költeményeket. Mondja meg a magyar művészetnek, hogy ne képeket fessenek, hanem festményeket. Maga ne menjen a bulvár-szerzők után. Mindig azt kell érezni, hogy megkondulnak a harangok és leszakad az ég. Függetlenül attól, hogy mi történik. Szálegyenesen állt a tihanyi villa kapujában. Nem hiszem, hogy kezét fogtuk volna. Azóta már azt is tudom, hogy amíg életben van az ember, nagyon nehéz rámondani a munkájára, hogy „rendes munka”. Nem kell várni semmit.

De sikerül-e valaha pontosan megmondanom, mitől jó a vers! Hallom-e még egyszer azokat az égszakasztó harangokat! Aligha. Csak régi vállalkozó kedvem emlékét próbálom őrizni, ahogy egy város őrzi a maga pöttömnyi múltját, francia vasrácsaival, spanyol belső kertjeivel, előregedett néger zenészeivel, akkor is, ha az egész csak turisztikai látványosság, s az utcákon tulajdonképpen minden szétgurul.

Ízes ízek

november

Fokhagymás liba

Egy peccsenyelibát megtisztítunk, feldarabolunk, a combok és a mell kivételével más részéről a bőrt lenyúzunk, amennyire lehet kicsontozzuk. Tepsibe burgonyát és egy fej vöröshagymát karikázunk, majd szorosan egymás mellé tesszük a besózott fokhagymával tűzdelt liba részeit (a bevagdosott bőr fölfelé legyen). Megsózott 3 dl tejfölt ráöntünk (ízlés szerint borsozni is lehet). Jól lezárjuk a tepsit (pl. alufóliával) és forró sütőben másfél óráig pároljuk. Utána fólia nélkül pirosra, ropogósra pirítjuk.

Seidl Ambrus

PONT
ELELMISZER

Sarokház Csemege
Ct. Timár Vince

Gyomaendrőd, Blaha u.27. Tel.:386-691.

Ajánlataim:

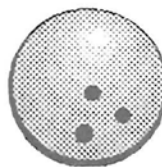
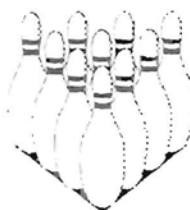
- ☞ Baromfi párizsi 279 Ft/kg
- ☞ Peccsenye libamáj 599 Ft/kg
- ☞ Izsáki taréjos cső 149/csomag
- ☞ Tchibo family: 250 g 324 Ft/db
- ☞ Paloma 1 kg 999 Ft
- ☞ Nuttiogyorókrém 1 kg 579 Ft
- ☞ szaloncukrok széles választékban

3000 Ft vásárlás esetén egy budapesti lakást, egy autót, bankkártyát vagy vásárlási utalványt nyerhet. További információ a boltban.

Nyitvatartás: hétköznap 6-tól 18-ig, szombaton 6-12-ig,
vasárnap 7-től 10 óráig.

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit. Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszebéddel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja. Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500-forintért.

Telefon: (66) 282-048, (20) 9520-243

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz

Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRÖD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, clóregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**BO-TI
BT**

Mezőgazdasági, Műszaki és Szolgáltató Betéti Társaság, Hunya, (Rákóczi u. 55-57.) mezőgazdasági üzemek, kistermelők részére komplett mezőgazdasági szolgáltatást vállal.

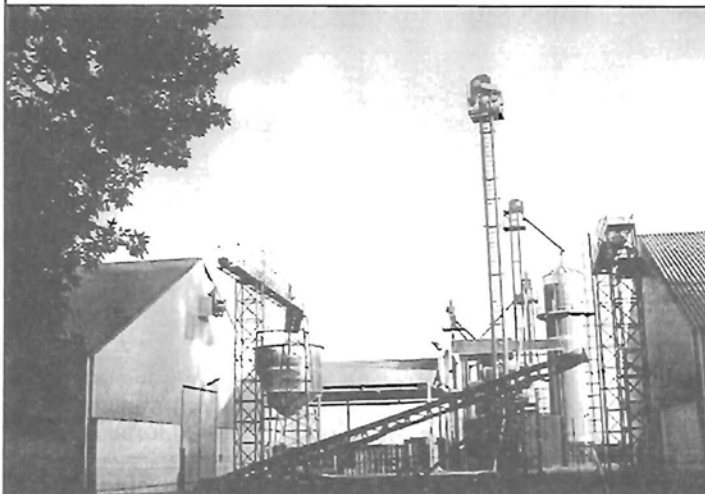
Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vető-

magot és vegyszert.

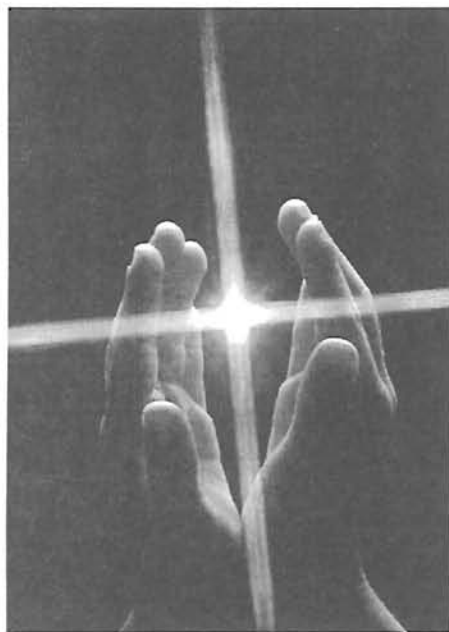
Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BALOG LAJOSNÉ CSERVEN Mária október 15-én 54 éves korában hosszas szenvedés

után befejezte földi pályáját. Gyászoja a családja.

BINGES IMRÉNÉ Timár Mária, aki a Mírhóhádi út 1-3-ban élt, augusztus 31-én, 82 éves korában, hosszas betegség után befejezte földi pályáját. Gyászoja a családja.

BUKVA VINCÉNÉ Iványi Julianna, aki Gyomaendrőd, Kossuth u. 48/1 sz. alatt lakott, október 15-én, 65 éves korában megtért Égi Atyjához. Gyászojok: testvérei és a rokonság.

FARKAS GERGELYNÉ Hegedüs Eszter, aki Hunya, Petőfi u. 6. sz. alatt élt, október 20-án 88 éves korában hosszú betegség után Isten kezébe adta lelkét. Gyászojok: gyermekei, unokái, dédunokái, Varjú Vince és családja.

HORNOK LAJOSNÉ Juhász Margit, október 9-én, 82 éves korában hosszú betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászojok: családja

KISS LAJOSNÉ Kakati Ilona október 15-én, 66 éves korában befejezte földi pályáját. Gyászoja a családja.

HUNYA INCENÉ Szurovecz Gizella, aki Hunya, Alkotmány u. 4. sz. alatt élt, október 10-én, 73 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászojok: lányai, vejei, unokái, testvére és a rokonok.

KOCSIS IMRÉNÉ Gál Eszter, október 4-én, 71 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászoja a családja.

ÖZV. KÖRMÖNDI LAJOSNÉ Csécsei Mária augusztus 29-én 73 éves korában súlyos betegség után elment az élők sorából. Gyászojok: a családja

MEDVE ANRÁS szeptember 2-án 68 éves korában elment az élők sorából. Gyászoja a családja.

UHRIN IMRÉNÉ Kulik Etelka augusztus 29-én 83 évesen az Örökkévalóság Honába költözött. Gyászoja a családja.

VILLÁNYI ÁRPÁDNÉ Becskereki Mária október 16-án 80 évesen visszaadta lelkét teremtő urának. Debrecenben helyezték földi maradványát örök nyugalomba. Gyászoja a családja.

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

Az endrődi katolikus temetők takarítását, karbantartását támogathatjuk adományok felajánlásával:

Készpénzbefizetés az endrődi plébánián hivatali időben (munkanapokon 8-12), vagy az Endrődi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány számlájára befizetéssel vagy átutalással. Számlaszámunk: 53200015-10003231 Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet.

Az endrődi templomban, a katolikus szertartás szerint eltemetett halottokról 40 évre visszamenőleg, név szerint megemlékezünk halálzási évfordulójuk napján.

Szép és üdvös lenne, ha a gyászoló család, egy éven belül havonta, egy éven túl évente szentmisét ajánlana fel elhunyt szeretteikért.

SPORT

Szeptember 28. Gy. Endrőd VSE – Nagykáta: 0:2

200 néző. Egyenlő erők küzdelmét hozta a mérkőzés. Az I. félidőben remekül helytállt a hazai csapat. Aztán két 11-es megpecsételte a hazaiak sorsát. Pedig a vendégek 10 főre fogyatkoztak. Az 55-ik percben Szabó is kiállításra került és a megadott büntetést Nagykáta kapusa belőtte. A szabálytalankodó Szabó is kiállításra került. 74. percben a kifutó endrődi kapus elűtötte az ellenfél játékosát, újabb 11-es. Azt is berúgta Bak kapus., 0:2 Az endrődi kapust is kiállították.

11. Gy. Endrőd VSE 1 3 3 6-12 6.

Megyei I.o.

Battonya – Gyoma FC: 2:1

Igen jó mérkőzés volt.

4. Gyoma FC 5 0 3 15:7 15

Október 5. Szajol-Gy. Endrőd VSE: 1:5

Remekelt az endrődi csapat. Gól 2. percben. Tóth Zsolt, az 55. perc: Hidvégi, 68. percben Tóth Csaba, 70. perc: Tóth Csaba, 78. percben Feurewerker.

Jó volt: Göblyös, Danó, Tóth Csaba.

10. Gy. Endrőd VSE 2 3 3 11-13 9.

Megyei I.o.

Gyoma FC-Szabadszolgálat: 0:1

Rengeteg hibával játszottak a hazaiak.

5. Gyoma FC 5 4 15:8 15.

Október 12. Gy. Endrőd VSE:

Hetényegyháza: 2:0

200 néző. Változatos, mozgalmas mérkőzés. A fiatal vendégek elszánt játékkal megakadályozták a vereséget. Gól: 18. percben Göblyös, 24. percben Osán.

Jó volt: Göblyös, Danó, Osán.

8. Gy. Endrőd VSE 3 3 3 13-13 12

Megyei I.o.

Gyoma FC – Mezőberény: 4:2

Gól: Bela, Toldi, Mátys Kóri

Jó: Toldi, Tolnai, Vatai, Bela

4. Gyoma FC 6 4 19-10 18.

Október 20.: Kondoros Gy. Endrőd VSE: 1:7

Osán mesterhármasa vezette be a küzdelmet. Majd Tóth Zsolt következt, duplázott, 5:0, vendégvezetés alakult. Ekkor szerezte a becület gólt Kondoros. A végeredmény: Farkasinszki góljával alakult ki, majd Bögyösi szerezte meg a hetediket.

Jó: Nagy, Osán, Hidvégi, Litauszki

7. Gyomaendrőd VSE 4 3 3 20-14

15.

Megyei I.o. Méhkerék-Gyoma FC 1:0

4. Gyoma FC 6 5 19-11 18.

„... tudom, hogy Megváltóm él,
s végső napon felkelek a földről...” (Jób 19, 25)

Fájó szívvel, de Isten akaratában megnyugodva, a hozzátartozók és a Piarista Rend tagjainak nevében tudatjuk, hogy

Vízvári László piarista tanár

2003. szeptember 20-án, életének 84., szerzetességének 60., áldozópapságának 59. évében elhunyt.

Földi maradványait 2003. október 7-én, kedden 13 órakor helyezték örök nyugalomra a Rákoskeresztúri Újköztemetőben. Lelki üdvösségéért az engesztelő szentmise a temetés után 15 óra 30 perckor volt a Duna-parti piarista kápolnában, és Endrődön, október 21-én.

Szegeden született 1919. szeptember 17-én. Gimnáziumi éveit a szegedi piaristáknál töltötte. A Piarista Rendbe lépett 1938. augusztus 27-én. 1940-től 1945-ig teológiát tanult a Rend főiskoláján, egyetemi tanulmányai során biológia-földrajz szakos tanári diplomát szerzett a Pázmány Péter Tudományegyetemen. 1943. szeptember 12-én tett ünnepélyes fogadalmat, majd 1944. október 18-án szentelték pappá. 1945-től az iskolák államosításáig Debrecenben volt gimnáziumi tanár, majd Endrődön volt segédlelkész.

1950-től 1980-ig a budapesti gimnáziumban tanított. 35 éves tanári működése során két szaktárgyan kívül hosszabb-rövidebb ideig rajzot, művészettörténetet, pszichológiát, gyorsírást, sőt lakatos szakmai ismereteket is tanított. Hét osztályának volt osztályfőnöke. A tanításon kívül még a lelképásztorkodás és a bábjáték töltötte ki életét. 1959-től haláláig Pesthidegkútra járt misézni.

A bábjáték és a bábok készítése a hobbi túl szenvedélyévé is vált. A debreceni évek alatt hozta létre első bábcsoportját, majd Budapestten 1954-ben többedmagával megalapította az Auróra bábcsoportot, mely később Astra bábegyüttes néven szerepelt.

Ars poeticája volt: „A bábjáték az emberekben élő jelképekre és szimbólumokra épít. Ez indíthatja el a nézők fantáziáját, s így juthatnak el az igazságig és a szeretetig.”

Kert- barátok- nak

Gyümölcsstermesztés kialakulása házánkban - I. rész

A földművelés előtti időszakban az emberek tápláléka részben a vadgyümölcsfák, bokrok terméséből valamint az elejtett állatok húsából állt. Megfigyelték a gyümölcsérés idejét, és akkor megke-resték ezeket a fákat az erdőben. Később ahogyan kezdtek a föld-műveléssel is foglalkozni, a vadgyümölcsfákat nem vágták ki, hanem kezdték ápolni, sőt feltehetőleg a gyümölcs magvakat el-szórták, és ezáltal szaporították.

A gyümölcsstermesztés legrégebbi hazája Ázsia, Kína, és India volt, Dél-Amerikában pedig Mexikó és Peru. Európában Olaszor-szág, Franciaország, és Spanyolország. Hazánkban a gyümölcs gyűjtögetésének kora a második századig tartott. Gyűjtötték a sze-der, kőkény, vadalma, vadvörte, mogyoró vadgesztenye termését. A 2-5. században az őslakók még keresték és szedték az erdei gyü-mölcset, de ugyanakkor az itt tartózkodó rómaiak főleg Dunántú-ron már lerakták a gyümölcsstermesztés alapjait. A népvándorlás

ideje alatt ez nem folytatódott, megakadt. A 6-11. évszázadokban még mindig gyűjtögetéssel szerezték meg az itt lakók a gyümölcs-szükségletüket. Az ezt követő századokban, úgy 11-15-ig a már le-telepedett magyarság a vadgyümölcsfákat, bokrokat kezdték ápolni, időközönként, alkalmanként. A tudatos gyümölcsstermesztés a 15. századtól indult meg. A kevés, meglévő fajtákat bujtással sarjról magvetéssel szaporították. A fiatal csemetéket a rómaiak mintájára négyes, ötös kötésben ültették. A 17-18. században a kastélyok kertjeiben (nyugati államok mintájára) már magas szintű és sok fajtatemesztés folyt.

Tessedik Sámuel evangélikus lelkész (1742-1820) faiskolák lé-tésítését szorgalmazta, mert e nélkül országos gyümölcsstermesztés és nemesebb gyümölcsfa elterjesztése lehetetlen. Elhatározta Szar-vason, hogy saját elképzelése szerint iskolát fog létesíteni, amely 1780-81-ben el is készült, neve: Gyakorlati Gazdasági és Iparisko-la lett. A tanítási ismeretek keretében elméletben és gyakorlatban foglalkoztak a gyümölcsfák telepítésével, ápolásával, sőt cefre lepárlásával is. A gyümölcsfák oltását a felesége végezte a tanu-lókkal együtt. Feljegyzések szerint volt olyan nap, amikor 300 da-rab facsemetét oltottak be. 1805. június 16-án Ófelsége József nádor meglátogatta az intézetet, és a gazdasági kertet. A megelé-gése jeléül az intézet alapítóját és annak családját nemesi rangra emelte. A nemesi oklevelet 1809. február 19-én írta alá Ferenc csá-szár és király.

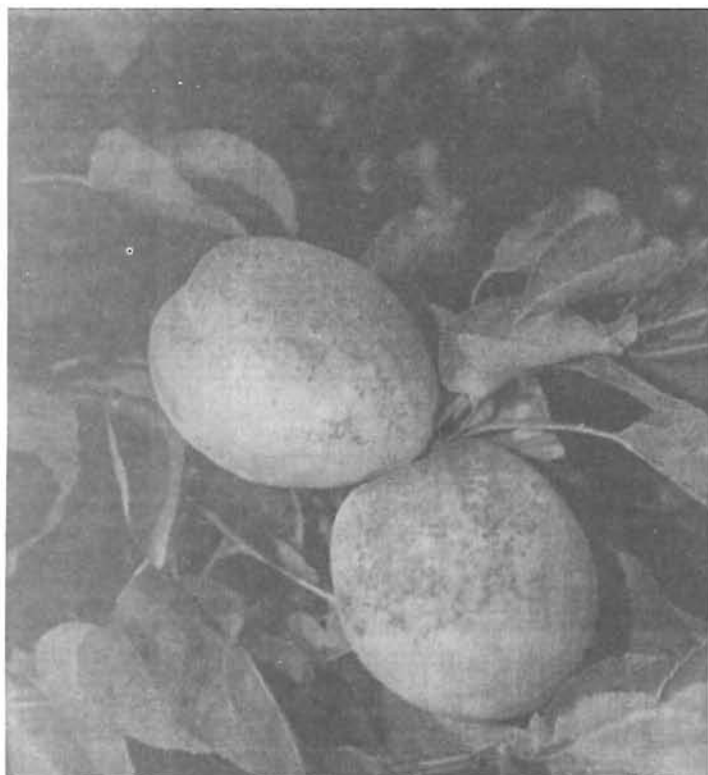
Az 1700-as évek második felében főleg a Dunántúlon nagyki-terjedésű gyümölcsösöket hoztak létre. 1793-ban jelent meg az első gyümölcsstermesztési szakkönyv hazánkban. Ezt követően egyre több szakirányú irodalom íródott.

A 19-ik században meghonosult a magyar kertészeti szaknyelv. Entz Ferenc orvos behatón foglalkozott a gyümölcs kultúrával a „Kertészeti Füzetek”-ben írta le elképzeléseit a fajták szaporításá-ra vonatkozóan. Ő hozta létre az első kertészsképző iskolát. E szá-zad végén Villási Pál tollából készült el az első magyar kertészeti tankönyv. Ugyancsak ekkortájt az alföldön nagyarányú fejlődés kezdődött el, a gyümölcs és szőlőstermesztés területén.

A 20. század elején folyamatosan jelentek meg szakkönyvek, melyek nagyban segítették a szakszerű faiskolák, szelektált gyü-mölcsfajták létrehozását. Az újonnan megnyitott

Kertészeti Tanintézet jól képzett szakembereket nevelt. Ezidőtájt Rudinai Molnár István miniszteri biztos sokat tett a kül-földi tanulmányi utak szervezéséért, továbbá állami faiskolák léte-sítéséért, gyümölcskiállítások, bemutatók rendezéséért, kertésztanítók képzéséért.

Folytatás következik
Hunya Alajos

SEPTEMBER 23-tól október 23-ig Gyoma
belterületén 49 mm csapadék hullott.

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

őszi ajánlataim:

- virághagymák
- virágföldek
- hólapátok
- szivattyúk, öntözötömlők, szórófejek
- zománczott tűzhely
- kéziszerszámok, szegek, csavarok
- műtrágyák, vegyszerek, csávázó szerek
- fóliák, takaróponyvák, műanyagárúk
- gumicsizmák, védőkesztyűk
- kutya-, macska-, madáreledel
- barkácsszerszámok
- műanyag kukák (-110 | 5990,-)
- drótkerítések, létrák
- DÜFA zománcfestékek, ecetek
- VAPOREX fűszárító adalék

Várom Kedves Vásárlóimat!

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Főszerkesztő: Császárné Gyuricza Éva
Szerkesztőség címe: 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-30)2973-571 E-mail: civil2218@mail.datanet.hu *

Szerkesztők: Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi László, Márton Gábor, Polányi Éva,

Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva
Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu